Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 300 (15923) | 1981 оной декабриин 31, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

АРБАН НЭГЭДЭХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШЫН ЖЭЛЫЕ АМЖАЛТАТАЙГААР ТҮГЭСХЭЕ!

НАРАЙ МАЛАА ГАРЗАЛУУЛХАГҮЙ

[illegible]

—Нарай малые толгой тооондонь, гарза гээлтэгүйгөөр түлжүүлхэ гэбэл, түрэхэ үенэнь хойшо нарай үхибүүдые харууhалжа, адуулха хэрэгтэй,—гэжэ Мария Жаповна хөөрэдэг.—Элдэб эсын үбшэн тахалда дайруулхагүйн тула нарай тугалда халуун уурагыень хүхүүлхэ, угжаха шухала. Юундэб гэхэдэ, ураг соохи амидаралта бодосууд нарай малые элдэб микробуудhаа аршалдаг. Зүгөөр түрэhөөр малшадай анхарал доро байгаагүй, орхигдоhон нарай мал элдэб үбшэндэ дайрагдажа, үни удаан саг соо үбдэдэг, түргэнөөр тэбээрдэггүй, зарим ушарта гарзалдагшье байдаг...

Дүршэлтэй малшанай энэ хэлэhэниинь бодото байдалда тон зүб байдаг гээшэ. Тус фермын тугалшад нарай малайнгаа байрануудые хододоо сэбэр байлгаха гэжэ оролдодог, хаяа ханыень, шала хаамагуудыень ходо сэбэрлэжэ, сагаадажа байдаг, үбшэлhэн тугалнуудаа бүхы малhаа амяарлажа харууhалдаг гуримтай. Нарай малдаа кисель шанажа эдюулдэг.

Ажал хэрэгтээ нимэ оролдосотойгоор, бүхы hаналаа табижа ажалладаг тугалшад үсөөн бэшэ. Hаяхан манай газетэ Хяагтын районой Ехэ-Нугын совхозой тугалшадай ажал тухай хөөрөө hэн. Эндэ тугалшад нарай малаа өөhэдөө тодон абажа, уурагыень эдюулжэ, сэбэр, дулаан байрануудта оруулдаг, [illegible] нарай малай гарзалха ушарые үсөөрүүлhэн байна. Хориин районой Дээдэ-Тайлсын совхозой малшадай дүршэл бүгэдэндэ мэдээжэ болонхой.

Тиигэбэшье мүнөө жэлэй үбэлжэлгын үедэ нарай малай гарзалха ушар үшөөшье олон дайралдана. Байгша оной зарим тэды дүнгүүдые харахада, Баргажанай, Сэлэнгын, Зэдын, Бэшүүрэй, Түнхэнэй районуудай ажахынуудта нарай мал олоор гарзалаа. Түнхэнэй районой ажахынуудта малай үбэлжэлгын хэр зэргэ ябажа байhан тухай асуудалые партиин обкомой бюро hаяхан хаража үзэбэ. Энэ жэлдэ тэжээлээр нилээд hайнаар хангагданги байбашье, тус районой ажахынууд үбэлжэлгэдөө ёhотой хохидоор бэлдэжэ шадаагүй гэжэ элирээ. Саянай, Түнхэнэй совхозуудта, «Сибиряк» колхоздо илангаяа олон тугал гарзалаа. Эндэ ямар нэгэ хүндэтэ шалтагаан үгы, нарай мал түлжүүлгын технологиие, юрэнхы ёhо гуримые бүдүүлигээр хазагайруулhанай шалтагаанаар эндэхи ажахынуудта гарза тохёолдоно. Hүниндөө түрэhэн нарай мал саг дары эдеэлүүлэгдэнэгүй, даараажа, үбшэндэ дайрууша. Тугалнуудта уураг, эхынгээ hү эдихээ болиморнь, hүнэй орондо хэрэглэгдэдэг тусхай шэнгэн тэжээл олонхи ушарта бэлдэгдэнэгүй, нарай малда абаhаар бүдүүн тэжээл эдюулэгдэнэ, байрануудтань хүйтэн байна, ариг сэбэр сахигданагүй, энэ ушарhаа илангаяа ноябрь-декабрь hарануудта тугал, хурьгад, поршоонхонууд олоороо гарзалаа. Гадна районой ажахынуудта нарай малай байрануудта тусхай анхарал хандуулагданагүй, жэшээнь, 1981 ондо нэгэшье нимэ байра барингдаагүй. Эндэ ехэ капитальна hомололго хүлеэжэ байлтагүй, ажахынаа аргаар шэнэ, дулаан, сэбэр байра бодхоожо, эдэ бүхы дутагдалнуудые зайсуулхаар арга бии гээшэ.

Фермэ бүхэндэ нарай малай түлжүүлэгдэхэ бокснуудтай байра түхеэрэгдэжэ, түл түрэсые хинажа, тодожо абаха хүнүүдые тусхайтаар томилжо, түлбэрииень нэмээд, энэ бүхы хүдэлмэри эрхилээ hаа, гарза хоролто, нарай малай үбшэлхэ ушарнууд эрид үсөөрхэ ха юм.

Хяагтын, Прибайкалиин, Бэшүүрэй районуудай ажахынуудта поршоонхонууд олоор гарзалаа. Үбэлэй хагсуу хүйтэндэ үнгэрэгшэ хабар түрэhэн хурьгадай олоор гарзалха ушар бии. Хашаа байрыень муугаар бэлдэhэнэй, тэжээлыень таhалдуулhанай, саг сооиь бүлеэн уhаар унданлуулаагүй дээрэhээ түлгэнүүд гарзална. Шадал тэнхэгүй малые амяарнь суглуулжа тордихо хүдэлмэри хаанаагүй hайнаар эмхидхэхэ шухала.

Мүнөө республикымнай хонишодто халуун хаhань дүтэлбэ. Hара, hара хахад болоод, хурьгадаа абаха саг ерэхэнь. Энэ харюусалгата хэрэгтээ эртээнhээ бэлдэхэ, ехэ хонидоонгоо тэнхээ шадалые доошолуулхагүй, хурьгадай байра байдал заhабарилха, хохир дэбдихэр, хашаа, хаамагуудаа бэлдэхэ, сакман ажалда хабаадаха хүнүүдые эртэhээнь тодорхойлоод hургаха, нарай малые эмшэлхэ эм дом абаха гэхэ мэтэ анхармаар хэрэгүүд үсөөн бэшэ.

Эдэ бүхы харюусалгата зорилгонуудаа республикымнай малшадай нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ байhаниинь дамжаггүй. Удаадахи жэлнүүдтэ ажалайнгаа ашаг үрые улам дээшэлүүлхын тула, эдеэ хоолой зүйлнүүдые бүри ехээр, hайн шанартайгаар Эхэ орондоо тушаахын тула ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, партийна, профсоюзай, комсомолой эмхинүүд, нютагай Советүүд малшадта жэшээтэ ажалай эрхэ байдал зохёожо, социалис мүрысөө улам үргэн дэлисатайгаар эмхидхэхэ уялгатай.

ХОЁРДОХИ ЖЭЛЭЙ ТООСООГООР

Хэжэнгын районой тоhоной-сырэй завод продукци үйлэдбэрилэн гаргаха жэлэйнгээ түсэбые амжалтатай дүүргээд, мүрысөөнэйнгөө эршые hуладхангүй, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ байна. Хэрбээ заводой коллектив 1981 ондо 97 тонно тоhо, 250 тонно сыр үйлэдбэрилхэ түсэбтэй hаа, декабриин 25-най байдалаар 150 тонно тоhо, 280 тонно сыр гаргаад байгаа.

Эндэ hайхан hүөөр хэгдэдэг сагаан эдеэнэй зүйлнүүд 790 тонно, творог 120 тонно үйлэдбэрилэгдөө тэхэ гү. али түсэбүүдынь тус тустаа 170—190 процент хүрэтэр дүүргэгдээ. Ажалай эмхидхэлэй hайжаруулагдаhанай, социалис мүрысөө дэлгэрүүлhэнэй ашаар тоhоной-сырэй заводой коллектив продукци худалдаха жэлэйнгээ түсэбые ноябриин эхеэр бэелүүлhэн байна. Эдэ бүтэдэ амжалта үйлэдбэриин түрүүшүүлэй оролдосото ажалhаа үндэhэтэй. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, мастер С. Д. Базарова, туhалагшад В. Н. Намдакова, З. Р. Галанова, сыр хэгшэ В. П. Мясникова. Хориин филиалай хүдэлмэрилэгшэд О. В. Гортякова, А. Ц. Цырендоржиева, В. И. Софронова, лаборант К. А. Шурыгина, технолог Д. М. Семенова болон бусад болоно.

Мүнөө үедэ Хэжэнгын тоhоной-сырэй заводой коллектив Хориингоо филиалтай хамта арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэйнь тоосоогоор шармайн хүдэлжэ эхилэнхэй.

В. ТОКТОХОЕВА.

Хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын нэгэдэлнүүд болон предприятинууд арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй түсэбүүдые болзорhоонь урид дүүргэhэн тухайгаа элидхэнэ.

«Бурятобувьбыт» нэгэдэлэй коллектив профсоюзуудай XVII съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлэн, дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абая гэhэн үүсхэл гаргаhан юм. Тэдэнэр байгша оной эхеэр баталан абаhан социалис уялгаяа шэнээр хаража үзөөд, декабриин 16-най үдэр жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ. Тиигэжэ 1981 ондо тус коллектив хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгаар түсэбhөө гадуур 100 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэhэн байна.

Энэ нэгэдэлэй дээдэ разрядай ательее даагша Светлана Базаровна Жамбалова «Профсоюзуудай XVII съезд болотор нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые дүүргэе» гэhэн уряа гаргаhан байна. Энэ үүсхэлыень нэгэдэлэй 60 гаран хүдэлмэришэд дэмжэбэ. Т. П. Галданова, Е. П. Шишко, В. П. Зоридзе, В. Е.

ХАХАД hАРААР УРИДЛАБА

Тараторина болон бусад тэдэнэй тоодо ороно.

Тэрэшэлэн «Бурятремстройбыт» нэгэдэлэй РСУ-гай коллектив байгша онойнгоо түсэбые ноябриин 12-то дүүргээ. Тэдэнэр жэлэй дүүрэтэр үшөө 28,8 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргахань. Мүн «Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй 3-дахи ательегэй А. Г. Флотская гэгшын даадаг, 1-дэхи ательегэй М. Цыренжаповагай даадаг, 8-дахи ательегэй Т. Неплясовагай даадаг бригаданууд профсоюзуудай XVII съезд болотор нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые дүүргэхэбди гэжэ үгэеэ үгэhэн байна. Социалис мүрысөөндэ шалгаржа, нэгэдэхи hуури эзэлhэн бригада «Профсоюзуудай XVII съездын нэрэмжэтэ коллектив» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэхэ.

Р. НЕКРАСОВА,
республикын Хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын хүдэлмэрилэгшэ.

Репортаж

ХҮРШЭНЭРЭЙНГЭЭ ҮҮСХЭЛЫЕ ДЭМЖЭН...

Үргэн ехэ хашаатай МТМ-гэй үүдэндэхи багахан гэр тээшэ эртэ үглөөгүүр хүнүүдэй hубариин субахыень заабол харахат. Эдэнэрнай хабарай тарилгын хүдэлмэридэ хабаадуулагдаха машина, техникэ заhабарилжа бэлэн болгодог ажалтай слесарь-заhабарилагшад гээшэ. Эртүүр хүрэжэ ерэгшэдынь харуулшанай дулаахан гэртэ сугларанд, хоорондоо элдэб hонисо хөөрэлдэн, нүгөөдүүлээ хүлеэн hуунад. Үглөөнэй найман часай дүтэлхэдэ, МТМ-эйе даагша Владимир Андреевич Фефелов бүхы заhабарилагшадтайгаа уулзажа хөөрэлдөөд, хэхэ ажалыень тодорхойлдог гуримтай.

Энэ үглөөгүүршье баhал механизаторнуудтайгаа хөөрэлдэжэ, бүхы эрилтыень мэдэжэ абаад, хүн бүхэндэ даабари үгөө hэн. Тиихэдээ МТМ-эйе даагша Владимир Андреевич Фефелов хараалагдаhан түсэб-графигайнгаа хэр бэелүүлэгдэжэ байhаниис тобшохоноор мэдээсээ юм.

Заhабарилгын мастерской соо ороходо, заhабарилагшадай бригада хэдэн хубин болон хубааранхай ажаллажа байба. Үнинэй механизатор Борис Намжилович Намжилов Виктор Васильевич Индюхинтэй хамта тракторай дизельнэ мотоорнуудые задалаад, муудаhан деталиудыень hэльбэжэ, тааруулан hуулгана. Энэ нүхэрэймнай хүтэлбэрилдэг звеногой гэшүүд совхозойнгоо бүхы тракторнуудай хахадыень заhабарилжа бэлэн болгоод, хадагаламжада табинхай юм. Hүүлэй мэдээгээр, 51 сеялкын 30-ниинь бэлэн болгогдонхой. Мүн 24 плуг, 37 культиватор заhабарилагдаад байна.

Дурсагдагша МТМ-гэй заhабарилагшад тракторнуудаа ахамад инженер түрүүтэй тусхай комиссида тушаадаг заншалтай. Харин газар элдүүрилхэ, тарилга хэхэ бусад техникыень совхозой ахамад агроном Виктор Петрович Мин, хүдөө ажахын машинын талаар механик Валерий Васильевич Андреев гэгшэд тушаан абана. Хабарай тарилгын харюусалгата хаhада хабаадуулагдаха машина, техникын заhабарилгын шанарые тусгаар байгуулагдаhан комиссиин гэшүүд тон наринаар шалгажа, дутагдалыень дары элирүүлээд усадхана. Тиимэhээ эндэ заhабарилагшад бүхы ажалаа заал hаа, hайнаар хэхые оролдоно гээшэ.

— Манай совхозой механизаторнууд бүри намар байхада, бүхы машина, техникээ богони болзорто, hайн шанартайгаар заhабарилхаар шиидээ hэн. Бидэнэй социалис уялга абаад байхада, хүршэ Бэшүүрэй районой механизаторнууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд республика доторoo үүсхэл гаргаа бэлэй. Энэ үедэ механизаторнуудай хамтын суглаанда уряаень зүбшэн хэлсээд, бии байгаа арга боломжоёо элирүүлжэ, хараалhан зорилгоёо шэнэлээ юм. Мүнөө бидэ абаhан уялгаяа заабол сүм дүүргэхын түлөө оролдонобди,—гэжэ МТМ-е даагша Владимир Андреевич Фефелов дэлгэрэнгыгээр хөөрэнэ.

Заhабарилагшадай мэдүүлhэнэй ёhоор, эндэ запас частьнууд дуталдажа, ажалыень нилээд hаатуулаа. Мүнөө энэ дутагдал усадхагдажа байнхай. Совхозой МТМ соо ажаллагшад хоорондоо мүрысэн ажаллана. Эдэнэй ажалай тэмсэлэй дүн долоон хоног бүридөө нэгэ удаа согсологдожо, эрхимлэгшэдынь урмашуулагдадаг гуримтай.

Машина, трактор заhабарилха мастерской соо хүсэтэ станогуудай хүнхинөөн, түмэр түдэгын ханхинаан эндэ тэндэhээ соностожо, шударгы бэрхэ механизаторнуудай ажал урдынхяараа бурьялан байна. Эдэнние адаглан харахадаа, ерэхэ жэлдэ ороohо тариянэй, тэжээлэй ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса заабол ургуулхын түлөө үсэл шударгыгаар оролдон ажаллажа байhыень элеэр ойлгохоор бэлэй.

Мухар-Шэбэрэй районой «Эрдэм» совхоз.

В. ШИРДАРМАЕВ,
Вл. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: дизельнэ мотоор заhабарилагша Борис Намжилов ажалдаа. Совхозой ахамад агроном В. Мин, механик В. Андреев гэгшэд бэлэн болоhон сеялкэнүүдые шалгана.

БИОТЕХНОЛОГИИН ЕХЭ ХАРАА ТҮСЭБҮҮД

СССР-эй Наукануудай академиин хамтын суглаанай сесси

СССР-эй Наукануудай академиин хамтын суглаанай сесси декабриин 29-дэ Москвада болобо. Биотехнологиие саашадань хүгжөөхэ талаар совет эрдэм наукын туйлаhан амжалтанууд эндэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. В. Зимянин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, ГКНТ-гэй түрүүлэгшэ Г. И. Марчук болон академиин бусад хүтэлбэрилэгшэд суглаанай президиумдэ hууба.

СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент академик Ю. А. Овчинников «Биотехнологи ба эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ тэрэнэй дүүргэдэг үүргэ» гэhэн элидхэл хээ. Орочой түлишын-элшэ хүсэнэй комплексые бэхижүүлхэ, технологическа ажал хэрэгүүдые hэльбэн шэнэлхэ, үйлэдбэриие автомадаар хангаха талаар шэглүүлэгдэhэн нийтэ-гүрэнэй программануудые бэелүүлхэhээ гадна, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй «Физико-химическэ биологи болон биотехнологиие саашадань хүгжөөхэ, эдэнэй туйлалтануудые медицинэдэ, хүдөө ажахыда, промышленностьда хэрэглэхэ тухай» тогтоолоор хараалагдаhан биотехнологиин талаар шэнжэлгэнүүд орон доторнай үргэн дэлисэтэйгээр хэгдэжэ байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Амиды байгаалиин нюусануудые тайлбарилдаг биохими, микробиологи общестын ажабайдалда шухала үүргэ дүүргэдэг болоо байнхай гэжэ эрдэмтэ хэлэбэ. Мүнөө үедэ эдэнэй амжалта туйлалтанууд медицинын, хүдөө ажахын, микробиологическа ба промышленностиин бусад hалбаринуудай хүгжэлтэ дэбжэлтые тодорхойлно. Гүнзэгы эрдэм наукын туйлалтануудай үндэhэ hуури дээрэ манай орон доторындустриин шэнэ hалбари — микробиологическа hалбари байгуулагдаад, амжалтатайгаар хүгжөөгдэжэ байна гэжэ элидхэлшэ мэдүүлээ. Элдэб ферментнүүдые, hэлгэгдэдэггүй аминокислотануудые, холимог тэжээлдэ шэмэтэ нэмэлтэнүүдые абаха гээшэ тэрэнэй гол зорилго болоно.

Hүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажахын гол ургамалнуудай үрэhэ хүрэнгые hайжаруулха, ашатай туhатай ургамалнуудай шэнэ сортнуудые абаха арга олгоhон клеточнэ инженеридэ микробиологическа техникэ үргэнеэр хэрэглэгдэдэг болонхой.

Ондоо организмын клеткэдэ тодорхой генүүдые оруулhанай ашаар шэнэ түхэлэй клеткэнүүдые бии болголгодо үндэhэлдэг генетическэ инженери амжалтатайгаар хүгжөөгдэжэ байна. Нимэ аргаар абтаhан клеткэнүүд медицинэдэ, хүдөө ажахыда шухала удха шанартай олохон зүйлнүүдые, бодосуудые үгэхэ аргатай юм.

Физико-химическэ биологиин ба биотехнологиин гол шэглэлнүүдээр орочой элдэб коллективүүдэй туйлаhан амжалтануудые элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр шэнжэлбэ. Мүнөөhэ бэшэ эрдэмтэд дэлхэйн наукын эрдэмэй хэдэн шухала hалбаринуудта амжалтатайгаар түрүү hуури эзэлнэ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Академиин хамтын суглаанай сесси дээрэ Наукануудай академиин бодото гэшүүдые, гэшүүн-корреспондентнүүдые hунгаба. Энэ hунгалтын ашаар байгаали шэнжэлдэг ба гуманитарна эрдэм наукануудай бүхы гол hалбаринуудта ехэ хүсэн нэмэhэн байна: СССР-эй Наукануудай академиин 44 академик, 91 гэшүүн-корреспондент hунгагдаа.

(ТАСС).

«САЛЮТ-6» НИИДЭhЭЭР

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). «Салют-6» гэжэ замбуулинай научна станци 51 hарын турша соо ниидэлгээ үргэлжэлүүлhээр. Декабриин 29-дэ Москвагай сагаар 12 часта тэрэ 24450 дахин Газарые тойрон дабшаhан байна.

Мүнөө үедэ станци 1981 оной июниин 19-дэ залгалдан холбоолдоhон «Космос-1267» гэжэ Газарые тойрон дабшадаг хэмэл одонтой хамта ниидэнэ.

Хараалагдаhан программын үндэhөөр удаан саг соо замбуулинай дайдаар ниидэлгын эрхэ байдалда замбуулинай хоёр аппарадай түхеэрэлгэнүүд, аппаратуранууд туршагдана. Тусхайлбал, элдэб оршон байдалда станциин элшэ хүсөөр хангалгын, досоохи температурыень гуримшуулгын түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэриин ашаг үрэ шалгагдана.

«Космос-1267» гэжэ хэмэл одон дээрэ тодхогдон табигдаhан двигателиин түхеэрэлгын туhаламжаар комплексын дабшаха харгы зам таараладуулагдана, эдэ туршалгануудай үедэ оньhон түхеэрэлгэнүүдыень шалгана.

«Салют-6» — «Космос-1267» гэжэ комплексын харгы замай параметрнүүд нимэ:

— Газарай нюрууhаа эгээл саада захань — 408 километр;

— Газарай нюрууhаа эгээл наада захань — 381 километр;

— 92,2 минута соо Газарые тойрон дабшана;

— замайнь hоолжүү — 51,6 градус.

Станци болон хэмэл одоной түхеэрэлгэнүүд hайнаар хүдэлнэ. Абтаhан мэдээсэлнүүд шэнжэлэгдэжэ байна.

ЖЭШЭЭ ХАРУУЛНА

Хориин районой совхозууд арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, гүрэндэ мяха, hү, нооhо, үндэгэ худалдаха даабарияа дүүргэхын тула нилээд оролдолго гаргана. Энэ талаар зарим ажахынууд ажалдаа эрхим үрэ дүнгүүдые туйлана. Жэшээлхэдэ, Үдын, Дээдэ-Тайлсын, Хүлэй, Хориин совхозууд гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид, декабриин нэгэндэ дүүргэбэ.

Совхозуудай малшадай үнэн сэхээр ажаллаhанай ашаар район гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэбые 104 процент, hү —97 процент, нооhо 105 процент дүүргээд байна. Эдэ үдэрнүүдтэ эндэхи hаалишад оролдосо ехэтэйгээр, бүхы шадабари мэргэжэлээ гамнангүй ажаллажа, гүрэндэ hү худалдаха жэлэйнгээ даабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

Hү үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха талаар үнгэрhэн ноябрь hарада «Георгиевский» совхозой Амагалантын, Үдын совхозой Баян-Голой болон Баруун-Хасууртайн hү hаалиин фермэнүүд hайн үрэ дүнгүүдые туйлажа, социалис мүрысөөндэ эрхимлэбэ. Район доторхи hаалишадай мүрысөөндэ Үдын совхозhоо Ханда Ошорова, Сойма Яхина, Гармажап Жимбеева, Жамбал Цырендоржиев, Нина Трофимова, «Георгиевский» совхозhоо Мария Ширапова, Гажит Гармаева, Вера Жамбалдоржиева, Хүлэй совхозhоо Ульяна Землянухина, Вера Гончарова, Клавдия Авдеева болон бусад үнеэн бүриhөө 1900—2450 килограмм hү hаажа, район доторoo түрүүлбэ.

Мал адуулагшад, тугалшад мүн лэ hайнаар ажаллажа байнхай. Тэдэнэй тоодо үхэршэд Василий Филиппов, Николай Парамонов, бусад нүхэд ороно.

Эндэ hаяхан үнгэрhэн КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй болон СССР-эй Верховно Соведэй зургаадахи сессиин материалнуудтай танилсаад байхадаа, районой малшад саашадаа үшөө hайнаар, шэн зоригтойгоор ажаллажа, малайнгаа тоо толгойе олошоруулха, үүлтэрыень hайжаруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхые оролдоно.

Д. ДОРЖИЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ДОКУМЕНТНҮҮДЭЙ СУГЛУУЛБАРИ

«Ажахын асуудалнуудаар парти, правительствын шиидхэбэринүүд» гэhэн документнүүдэй суглуулбариин 13-дахи боти хэблэгдэн гараба. 1979 оной апрельhээ 1981 оной март болотор арадай ажахы болон социально-соёлой байгуулалтые хүтэлбэрилгын асуудалнуудаар Коммунис партиин, Совет гүрэнэй дээдын зургаануудай баталан абаhан шухала документнүүд тэрээн соо толилогдоно.

Партиин түүхэтэ XXVI съездын шиидхэбэринүүд, «Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездэдэ КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоон, дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиин бэелүүлхэ ээлжээтэ зорилгонууд» гэhэн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэhэн элидхэл, съезд дээрэ баталагдан абтаhан 1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд энэ боти дотор гол hуури эзэлнэ.

Энээн дотор оруулагдаhан бүхы актнууд хүсэндөө байhаар. Зарим документнүүдынь түрүүшынхеэ толилогдоно. К. У. Черненкын, М. С. Смиртюковой редакцилгаар Политиздат энэ суглуулбариие хэблэн гаргаба.

(ТАСС).

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ
тоосоон ба hунгалта

АЖАЛАЙ ЖУРАМ УЛАМ ШАНГАДХАХА

Үйлэдбэриин ашаг үрэ болон шанарые hайжаруулhанай ашаар барилгын хүдэлмэриие түргэдхэхэ, объектнүүдые хараалагдаhан болзортонь ашаглалгада тушааха, гүрэнэй даабари, абаhан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ Забайкалиин транспортна барилгашад бүхы шадалаа зорюулжа байдаг. hүүлэй жэлнүүдтэ Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин газар дайда дээрэ байрын гэрнүүд, столово, магазинууд, соёлой байшангууд олоор бодоно, Амар мүрэн тээшэ түмэр харгы улам түргэнөөр табигдана. Олон мянган хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, даабаряа үлүүлхын түлөө тэмсэнэ, ёhотойл баатаршалга харуулна.

«Нижнеангарсктрансстрой», «Улан-Удэтрансстрой», «Забайкалтрансстрой» трестнүүдэй, «БАМтоннельстрой» барилгын управлениин, Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой коллективүүд партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхэ зорилго хараалжа, үдэрhөө үдэртэ хүдэлмэриингөө эршые шангадхана.

Забайкалиин барилгашад арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ социалис мүрысөө бүри дэлисэтэйгээр эмхидхэхэ, ажал хэрэгтээ эзэн ёhоор хандадаг байхаар хүнүүдые хүмүүжүүлхэ, үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ, гүрэнэй даабариие үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ Забайкалиин транспортна барилгашадай профсоюзай совет, профсоюзай нэгэдэмэл табан комитет, профсоюзай цехүүдэй болон эхин 95 организацинууд ехэ хубитаяа оруулжа байдаг юм. Тэдэнэр эмхидхэлэй хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулжа, социалис мүрысөөнэй ябасые, үрэ дүнгыень саг сооль hайнаар харуулна, согсолно, түрүү hуурида гарагшадай нэрэ солые дуудана. Ажалай түрүүшүүлэй туйлаhан амжалтые харуулhан «сахилгаан» хуудаhанууд, ханын газетэнүүд ходо гаргагдадаг, шалгарагшадай нэрэ хүндэдэ Улаан туг үргэгдэдэг. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд хүдэлмэришэдые шэнэ hалтадаа зоригжуулна.

Эдэ баримтанууд Забайкалиин транспортна барилгашадай дорпрофсожой түрүүлэгшэ **Ф. А. Морозой** тоосоото hунгалтын VI конференци дээрэ хэhэн элидхэл соо тэмдэглэгдээ hэн.

Тоосоото үе соо гэхэ гү, али 1979 оной ноябрь hараhаа энэ жэлэй декабрь hара хүрэтэр Хойто-Байгалда, Улаан-Үдэдэ, Шэтын областиин оршом дээрэ ехэ барилга хэгдээ, саашадаашье хэгдэхэ. Барилгын эмхинүүдэй, бага ехэ ажалша коллективүүдэй хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр эмхидхэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын ба «БАМтоннельстрой» барилгын управлениин коллективүүд хоорондоо ажалай хэлсээ баталанхай, квартал бүхэндэ мүрысөөнэй ябасые шалгалсадаг, дүнгыень гаргадаг заншалтай болонхой. 806 бригада коммунис ажалай коллектив гэhэн нэрэ солодо хүрэхын түлөө мүрысэнэ. Ажалша коллективүүдэй хоорондоо баталhан хэлсээнэй дүүргэлтые дорпрофсож наринаар хинан шалгадаг, дүнгүүдыень кварталай дүүрэхэ бүри согсолон гаргадаг байха юм.

— Манай «Нижнеангарсктрансстрой» трестын коллектив Байгалай баруун хадануудhаа Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр барилга хэнэ. Холын участогуудта материал, оньhон техникэ зөөхэ болоходо, олон бэрхэшээлнүүд дайралдадаг. Тиибэ яабашье трестын хүдэлмэришэд яhала гэмгүйгөөр ажаллана, даабаряа үлүүлнэ. Шэнэ онол арга яhала урагшатайгаар хэрэглэнэ, 44 коллектив бригадна подрядай гуримаар хүдэлдэг болоо. Барилга-хабсаралгын 581-дэхи, 651-дэхи, 607-дохи поездүүдай коллективүүд эрхимээр хүдэлжэ, гүрэнэй түсэбые бүхы талаарнь үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын коллектив «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ коллектив» гэhэн нэрэ солодо хүртөө юм. Энэ коллектив доторойнгоо арга боломжонуудые hайса хаража үзөөд, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабариие дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхээр уялга абаба. Трестын олохон хүдэлмэришэд энэ үүсхэлые дэмжэhэн, хүнгэн бэшэ зорилгонуудые урдаа табиhан байна. Түрүү онол арга үйлэдбэридөө шадамараар нэбтэрүүлдэг, ажалай үндэр бүтээсэ туйладаг коллективүүдэй, хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлые олоной хэрэг болгохо асуудалда трестын захиргаан, партком, профсоюзай нэгэдэмэл комитет, профсоюзай эхин организацинууд ехэ анхарал хандуулна, хүдэлмэришэдэй урда шанга эрилтэ табина. Энээн дээрэhээ бидэ жэлhээ жэлдэ улам ехэ хэмжээнэй барилга хэнэбди, даабаряа үлүүлнэбди, — гэжэ «Нижнеангарсктрансстрой» трестые эрхилэгшэ **В. Ф. Ходаковский** элидхэл тушаа үгэ хэлэхэдээ тогтобо.

— Хүдэлмэришэдэй харюусалгые улам дээшэлүүлхэ, ажалай журам hайжаруулха талаар манай Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой захиргаан, партийна, профсоюзай комитедүүд hүүлэй жэлнүүдтэ горитой оролдолго гаргана. Хүдэлмэриин дүн үдэр бүри согсологдоно, hайн шанартай продукци ехээр гаргаhан хүдэлмэришэд тушаа заводойнгоо радиогоор соносхонобди. Ажалhаа хожомдоhон, ажалай журам эбдэhэн хүдэлмэришэдые нюун нөөнгүйгөөр мүн лэ олондо мэдээжэ болгонобди. Бидэнэй дунда муугаар хүдэлдэг, гээгдэжэ ябадаг нэгэшье хүн байха ёhогүй гэhэн шанга эрилтэ табигдадаг. Бидэ эрхим шанартай продукци ехээр гаргажа, БАМ-ай барилгашадай эрилтые хүсэдөөр хангаха хэрэгтэ бүхы арга боломжоёо хүсэд хэрэглэхые оролдонобди. Манай коллектив дотор бэрхэ хүдэлмэришэд яhала олон. Мастер Т. М. Казанцевай хүтэлбэрилдэг участогай коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабариие 4 жэл 6 hарын туршада дүүргэхэ гэhэн үүсхэл гаргаа. Заводоймнай хүдэлмэришэд энэ үүсхэлые бултадаа дэмжэн, эгээл үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө тэмсэнэ, —гэжэ Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ **Т. С. Березовская** хэлээ.

БАМ-ай барилга тоннельнүүдhээ, хүүргэнүүдhээ бүридэдэг гэжэ хэлсэдэг. Нэрээшье холын хойто нютагуудта тоогүй олон гол горход, нуур, намаг налхи газарнууд бии. Эдэниие гаталхын тула хэдэн олон хүүргэнүүдые бариха хэрэгтэй. Дабаанhаа Витим хүрэтэр 260-шахуу ехэ бага хүүргэнүүд баригдаха болоно. Кичерэhээ Янчуй хүрэтэр 150 километр газарта 69 хүүргэ баригдажа байнхай. Эдэ хүүргэнүүдэй барилгада «Мостострой-9» трестын долоон эмхиин коллектив хабаадана. Тэдэнэй нобшо удаанаар, харюусалга багатайгаар ажалладаг дээрэhээ хүүргэнүүдэй барилга болзор соогоо дүүргэгдэнэгүй. Энээнhээ боложо, түмэр харгые табиха хүдэлмэри hаатана.

—Бидэ—хүүргэ баригшад ехэ харюусалгатай участок дээрэ хүдэлнэбди. Бидэнэй оролдолгоhоо хамаг юумэн үнэндөө дулдыдаха зэргэтэй. Хүүргэ хабсаргаха хэрэгсэлнүүдэй бии байтар, ажалай эмхидхэлэй бирагүйhөө боложо, миин байха ушар гарана. Хүүргэ баридаг отрядуудай өөhэд хоорондоо эбгүйгөөр, холбоо барисаагүйгөөр хүдэлдэгhөө уламжалан, hаатаха ушар тохёолдоно. Хүүргэ баридаг 45-дахи отрядай коллективэй гэмээр манай 53-дахи отрядай хүдэлмэришэд Кичерэ мүрэн дээгүүр хүүргэ табихадаа хэмhээ үлүү hаатаа бэлэй. Саашадаа бидэ иимэ hулаар, эбгүйгөөр ажаллаха эрхэгүйбди,— гэжэ 53-дахи отрядэй бригадир **А. А. Рубцов** мэдүүлбэ.

Байрын гэрнүүдые, столово болон магазинуудые, промышленна объектнүүдые бодхоогшод, хүүргэнүүдые баригшэд, тоннель малтагшад бултадаа КПСС-эй XXVI съездын хараалhан зорилгонуудые бэелүүлжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ БАМ-ай барилгые гол түлэб дүүргэхэ ёhотой. Шэнэ табан жэлэй туршада угаа ехэ барилга хэгдэхээр хараалагдана. Эдэ бүхы даабаринуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула олон мянган хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл, эршэ түгэлдэр ажал хэрэгтэй.

«БАМтоннельстрой» барилгын управлениин коллектив тоннельнүүдэй барилгада эршэ түгэсөөр хабаадана, ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэнэ. Байгша оной эхиндэ Байгалай тоннелиин малталга дүүрээ бэлэй. Тоннелиин хананuудые бетоноор бүхэлхэ хүдэлмэри эндэ мүн лэ урагшатайгаар ябуулагдажа байна.

— Шэнэ онол арга, оньhон техникэ тоннельнүүдэй барилгада амжалтатайгаар хэрэглэгдэнэ. Бүхы ажалайнгаа 45 процентыень бригадна подрядай гуримаар хэнэбди. Социалис мүрысөөнэй дүн саг соогоо согсологдожо, үрэ дүнгүүдынь олондо мэдээжэ болгогдоно, ажалай түрүүшүүл урмашуулагдана. Управлениимнай хүдэлмэришэд хаба шадалаа гамнангүйгөөр ажаллажа, байгаалиин тоогүй олон бэрхэшээлнүүдые зоримгойгоор гатална. «Нэгэн бултанай, булта нэгэнэй түлөө» гэhэн уряа доро мүрысэнэ, — гэжэ «БАМтоннельстрой» барилгын управлениин профсоюзай организациин түрүүлэгшэ **Г. В. Поморцев** хэлэбэ.

Забайкалиин транспортна барилгашад бултадаа тэгшэ hайнаар хүдэлнэ, гүрэнэй даабариие hайнаар дүүргэнэ гэжэ хэлэхын аргагүй. «Забайкалтрансстрой», «Улан-Удэтрансстрой» трестнүүдэй коллективүүд даабаряа дүүргэдэггүй, шухала шухала объектнүүдые саг болзортонь ашаглалгада тушаадаггүй. дутагдалтай.

Энэ конференциин хүдэлмэридэ хабаадагшад: «Забайкалтрансстрой» трестын профсоюзай нэгэдэмэл комитедэй түрүүлэгшэ А. А. Сапожников, барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын начальник **Е. В. Хутарнов**, барилга-хабсаралгын 263-дахи поездын хүдэлмэришэн **А. Д. Харченко**, «ГлавБАМстрой» управлениин начальнигай орлогшо **И. С. Яковец** болон бусад үгэ хэлээ.

Забайкалиин транспортна барилгашадай профсоюзай конференциин хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, Буряадай облпрофсоведэй түрүүлэгшэ **А. Д. Чукеев** хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

К. ЖАМЬЯНОВ,
БАМ-дахи манай корр.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ЭДЭБХИТЭД

ЭТИГЭМЖЭТЭЙ ҮГЭ

Партиин Центральна Комитедэй 1981 оной ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгын удха шанарые олон хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр идхан ойлгуулжа, бодотоор бэелүүлхын түлөө хүсэ шадалаа зорюулан оролдодог нүхэд олон. Тэдэнэй дунда мэдээжэ болоhон лекторнууд, политинформаторнууд, агитаторнууд бии. Эдэ нүхэд өөhэдынгөө уялгада ехэ харюусалгатайгаар, оролдосотойгоор ханданад. Тусхайлан нэрлэбэл, лекторнууд И. И. Попенко, П. Я. Коцюба, С. Ф. Попов, Ю. К. Мокрецкий, Я. Г. Лысенко болон бусад оролсоно. Тэдэнэй нэгэн Э. Э. Шидловский тухай тобшохоноор хөөрэе.

Эдуард Эдуардович Шидловский—«Знание» бүлгэмэй районой эмхиин лектор, Зэдын комбинадай захиргаанай политинформатор. Тэрэнэй хөөрэhэн, хэлэhэн үгэ суглаагшадай анхарал ходоноо татадаг. Шагнагшад нэгэшье шэмээгүй боложо, хэлэhэн үгыень алдангүй абаха гэhэндэл hуудаг юм.

...Нэгэтэ би Юнхэрэй уурхайда нүхэр Шидловскиин лекци шагнаа бэлэйб. Тэрэ суглаагшадта үйлэдбэриин ашаг үрые яажа дээшэлүүлхэ тухай хөөрэжэ үгөө hэн.

Эдуард Эдуардович уурхайн хүдэлмэришэн бүхэнэй дүтын, тэдэндэ тон хэрэгтэй юумэн тухай хөөрэбэ. Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ гээшэ шухалын шухала хэрэг. Энээн тухай горнягууд оло дахин хөөрэлдэhэн, зүбшэн хэлсэhэншье байгаа. Тиигэбэшье хүдэлмэришэд ехэ анхаралтайгаар, hонирхон шагнабад. Тэдэнэр энэ асуудалые урда урдынхиhаа бүри гүнзэгыгөөр ойлгожо абаа бшуу. Эндэ партиин экономическа стратеги, энэ стратегиие XI табан жэлэй үедэ яажа бодотоор бэелүүлхэ тухай хэлэгдэhэн байна.

Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ комплексно гурим тухай, үйлэдбэриин хүсые зүбөөр, бүхы нөөсэнүүдээ алмажа, гамтайгаар хэрэглэхэ тухай лектор хөөрэбэ. Олон тоо, баримтата материалнуудые хэрэглэбэшье, хүниие хашараахаа, эсээхэгүйгөөр, хэлэhэн юумэндээ таараалдуулжа, бүри ойлгосотой, тодо болгожо, зураглан харуулаа.

Комбинадайнгаа бүхы гол цехүүдэй ажал хэрэгые hайн мэдэхэ байhан дээрэhээ Эдуард Эдуардович бүхы байдалаа эмхи эмхеэрнь шэнжэлжэ, хүн бүхэнэй сэдьхэл бодолые хүлгүүлжэ, шэнэ юумэ хэхэ,бүтээхэ урма зориг бадаруулдаг.

—Би лектор, политинформатор байхадаа, гансал хүн зониие гэгээрүүлхэ, шэнэ hонин дуулгаха гэhэн зорилго урдаа табидаггүй, хүдэлмэришэдые ажалдань зоригжуулха эмхидхэлшэ гээшэб гэжэ өөрынгөө уялгые ойлгодогби. Энээн дээрэhээ дутуу дунданuудые шэнжэлжэ, тэдэниие усадхаха ямар нэгэ арга нүхэсэл олохо, тиигэжэ хүдэлмэришэдтэ бодото туhа хүргэхэ гэжэ оролдогшоб. Мүнөө партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүд дотор табигдаhан тодорхой зорилго бүхэниие өөhэдынгөө комбинадайнгаа ажабайдалтай нягта холбожо, тэрэниие бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ хүн бүхэниие, хүдэлмэришэн бүхэниие элсүүлхэ гэhэн зорилго минии, лекторэй, политинформаторнуудай урда табигдана гээшэ. Эгээл тиимэhээ партиин асари ехэ экономическа программын мүр бүхэниие ойлгосотой, эли тодо болгохо, ажалшан хүн бүхэнэй урма зоригые хүндэлхэ, сэдьхэл зүрхыень доhолгон, шэнэ амжалтада зоригжуулха гээшэ минии зайлашагүй зорилго гэжэ бодомжолдог, hанадагби, — гэжэ нүхэр Шидловский хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье, өөрын hанал бодолтой, өөрынгөө эрдэм мэдэсын ехэ баялигтай элдэб янзын олон хүнүүдээр хөөрэлдэхэ, тэдэнэй урда үгэ хэлэхэ, эрмэлзэл зориг түрүүлхэ гээшэ тиимэшье амар хэрэг бэшэ. Эндэ тусгаар бэлиг шадабари хэрэгтэй. Энэ бэлиг миин өөрөө бии болодоггүй ха юм. Тэрэмнай оролдосын, эсэшэ сусашагүйгөөр өөрынгөө эрдэм мэдэсые дээшэлүүлhэнэй үрэ болоно бшуу.

...Лекцинь удаан үргэлжэлөөгүй. 40 минутын лекциие hонирхолтойгоор уншахын тула хэды олон материал суглуулагдааб, уншагдааб. Иимэ хөөрэлдөөндэ яажа бэлдэдэг тухайгаа хэлэжэ үгэхыень Эдуард Эдуардович Шидловскида хандахадамни, тэрэ иигэжэ харюусаба:

—Хүдэлмэриин hара бүхэнэй дүн абадагби. Энээнhээ гадна би комбинадай арадай хиналтын гол бүлэгэй түрүүлэгшын орлогшо байhан туладаа, эндэ абтаhан тогтоолнуудые мэдэнэб. Энэ ехэ туhа хүргэнэ. Тиихэдэ цехүүдэй экономическа болон үйлэдбэриин ажал ябуулгын талаар комбинадай директорэй бүхы захиралтануудтай анхаралтайгаар танилсажа байдагби. Үшөө олон журнал, газетэнүүдые уншажа, hонин hонин тоо, баримтануудые буулгахаш даа. Иигэжэ хэшээл бүхэндөө оролдосотойгоор, заатагүй бэлдэдэгби. Лекциеэ бэшэжэ, оло дахин уншаhан, шалгаhан хойноо хүн зондо ошодогби.

Теэд энэ бүхы бэшэhэн юумэеэ Эдуард Эдуардович зоной урда бариад уншажа байдаггүй. Иимэ лекци хүн шагнахашьегүй ха юм. Тиимэhээ тэрэ бүхы хэлэхэ юумэеэ сээжээр, тодо hонороор, дура буляамаар хөөрэдэг байна. Илангаяа комбинадай ажал хэрэгэй тоо, баримта, зорилго бүхэниие хуу мэдэдэг, алдуу эндүүень олодог, тоолон гаргажа шададаг хадань хүн бүхэн нүхэр Шидловскиие хүндэлэн угтана, хэлэhэн юумыень hонирхон шагнана.

Эдуард Эдуардович комбинадта 1961 онhоо хойшо хүдэлнэ. Энэ томо предприятиин захиргаанай техническэ таhагай начальник. Комбинадай партийна организациин секретариин орлогшоор hунгагданхай.

Шидловский ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, даабаринуудынь яhала олон. Лектор, политинформатор, залуу мэргэжэлтэдэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ талаар хиналтын соведэй гэшүүн.

Эдуард Эдуардович арадай хиналтын гол бүлэгэй түрүүлэгшын орлогшын уялгые дүүргэжэ, энэ талаар яhала горитойхон амжалтатай. Бүлэгтэнь 12 хүн оролсоно. Тэдэнэр тусхай түсэбэй ёhоор ажалаа хэнэ. Hаяшаг комбинадайнгаа бүхы цехүүдтэ түлишын —элшэ хүсэнэй нөөсэнүүд хэр зэргэ зүбөөр хэрэглэгдэнэб гэжэ шалгаба. Арадай хинагшадай оролдолгоор олон цехүүдтэ, жэшээлхэдэ, Холтоhоной уурхайда, шанаржуулгын фабрикада үлүү хүсэтэй двигательнүүд хэрэглэгдэнэ гэжэ тодоруулагдаа. Мүн Юнхэрэй уурхайда промышленна талмай дээрэ, шанаржуулгын фабрикада уурал дамжуулдаг сорго тусхай бүрилтэгүй, амяарлагдаагүй байба. Шалгалтын дүн арадай хинагшадай гол бүлэгэй заседани дээрэ харагдажа, хэмжээн абтаа.

—Тэhэрдэг материалнууд хадын цехүүдтэ хэр зэргэ зүбөөр хэрэглэгдэнэб гэжэ арадай хинагшад hаяар шалгахаар хараална,—гэжэ Эдуард Эдуардович хөөрэбэ.

Нүхэр Шидловский үшөө районой арадай хинагшадай комитедэй гэшүүн. Тиимэhээ хэды шэнээн саг болон хүсэеэ тэрэ энэ хэрэгтэ зорюулнаб. Гансал заседанида хабаадалсаха бэшэ, мүн Закаменск хотын предприятинуудта хэгдэдэг арадай хинагшадай шалгалтанuудта эдэбхитэйгээр оролсон, өөрынгөө hаналаа, дурадхалнуудые хэлэдэг.

Гадна hая болотор, Эдуард Эдуардович пропагандистаар хүдэлөө. Тиихэдэ техникэ, экономико болон үйлэдбэриие хүтэлбэрилгын университедэй ректорынь байгаа.

Ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадахаhаа гадна, үшөө өөрынгөө уялгата хүдэлмэриие эрхим hайнаар хэдэг, дүүргэдэг. Тиигэжэ оролдосотой ажалынь үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө бэлэй. 1977 ондо Эдуард Эдуардович Шидловскида «Буряадай АССР-эй габьяата инженер» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо. 1974, 1977 онуудай «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэhэн тэмдэгүүдтэ хүртэнхэй. Уралан наринжуулгын талаар дурадхалнуудые зохёохо, мүн тэдэниие үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаhанайнгаа түлөө олон дахин шагналда хүртөө.

Хэды ехэ сагайнгаа ниитын хүдэлмэридэ гараашье hаа, тэрэ тунхаридаггүй. Тиихэдэ өөрын гэр байха. Бүлын эзэн, баабайн уялга мүн лэ ехэ эрилтэтэй хэрэг. Теэд хамтын, олон зоной ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадагша Эдуард Эдуардович Шидловский эдэ бүхы юумэндэ сагшье олодог, хүсэ шадалаа зорюулжа шададаг хүн. Тиимэл хадань үгэнь этигэмжэтэй, өөрөө олон зондо хүндэтэй.

Д. ЛЫГДЕНОВА,
Захааминай район.

Коммунис ажалай ударник Л. К. Бодопросто (зураг дээрэ) хорин табан жэлэй туршада Ленинэй орденто Улаан-Үдын мяханай консервын комбинадта хүдэлнэ. Леонид Карпович «Консервын заводой эрхим хүдэлмэришэн» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Тэрэ халаан бүриингөө нормые 140 — 150 процент хүрэтэр дүүргэдэг заншалтай. Табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргээд, мүнөө ерэхэ жэлэй май hарын тоогоор хүдэлнэ.

О. БЕРЕЗКОВОЙ фото.

МАЛ АЖАЛ:
онсо шухала hалбари

«Эрхим шанартай эдеэ хоолой зүйлнүүдээр арад зониие таhалгаряагүй хангахын тула хүдөө ажахын, мүн бусад олон hалбаринууд hайнаар хүдэлхэ зэргэтэй» — гэжэ hаяхан үнгэрhэн КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглэhэн байна. Илангаяа эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ талаар ямар ехэ зорилгонууд СССР-эй Верховно Соведэй зургаадахи сесси дээрэ тодорхойлогдоо гээшэб? Хараалагдаhан зорилгонууд совет арадай hуудал байдалые hайжаруулха хэрэгтэ хандуулагданхай бшуу. Тэрэниие XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Доодо-Үшөөтын hү hаалиин фермын коллектив тон hайнаар ойлгоно. Тэдэнэр энэ Пленум дээрэ Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгые тон анхаралтайгаар уншажа, сэдьхэлээ ханангяар угтаа hэн.

Энэ коллектив партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө республика дотороо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, байгша онойнгоо түсэбые урагшатайгаар бэелүүлхын хойноhоо оролдоно. Тэдэнэр энэ жэлэй 11 hарын туршада ажалдаа горитойхон амжалта туйлаба. Тодорхойлон хэлэбэл, 4399 центнер сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ түсэбтэй hаа, тэрэнээ 146 центнерээр үлүүлжэ, даабаряа 103,5 процент дүүргэбэ. Үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 2140 килограмм hү hаажа, район соогоо социалис мүрысөөндэ хоёрдохи hуури эзэлбэ. Энэ хадаа бүхы hаалишадай, үхэршэдэй болон бэшэшье хүдэлмэрилэгшэдэй оролдоhоной ашаар туйлагдаа бшуу. Тус коллектив жэлэй эхиндэ hү hааха ба гүрэндэ худалдаха үндэр социалис уялга абаа hэн. Харин мүнөө тэдэнэр энэ хараалhан зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлбэ.

ЕХЭ hҮН — КОЛЛЕКТИВЭЙ ОРОЛДОСОhОО

Энэл фермын түрүү hаалишан Евдокия Батожаповна Цыбикова 11 hарын туршада үнеэн бүриhөө 2169 килограмм hү hаажа, ганса колхоз соогоо бэшэ, харин район дотороо түрүүлбэ. Тэрэ энэ хугасаа соо даалгагдаhан 25 үнеэдhээ 24 тугал абаhан байна. Жэлэй дүүрэтэр, үшөө 4 үнеэниинь тугаллаха юм. hаалишан Х-С. Д. Цыбикова нүхэрhөө холошье гээгдээгүй. Тэрэ үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 2376 килограмм hү үйлэдбэрилжэ, абаhан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргээ.

Цырен-Дулма Цыремпиловна Дашапылова 11 hара соо үнеэн бүриhөө 2374 килограмм hү hаагаа. Эдэ гурбан hаалишад найман hарын дүнгөөр хоёр мянганай хилые гаталhан байна. Энэ фермэдэ абаhан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ таатай зохид эрхэ байдал байгуулагданхай. Нэгэдэхеэр, малайнь байранууд гол түлэб заhабарилагданхай, досоонь hаруул, сэбэр, дулаан, тэндэ үнеэдые оньhон аргаар haaxa түхеэрэлгэ, наг шэбхэ арилгаха транспортёр тодхогдонхой. Тиигээд фермэ шадарынь тугалай байра, тэжээл буйлуулдаг цех бии. Тэдэнь бүри намар эртүүр заhабарилагдаад, бэлэн болгогдоо hэн.

Фермэдэ хамта 9 hаалишад, үшөө нэгэ hэлгэхэ hаалишан хүдэлнэ. Малай тэжээл зөөхэ, байра соохи шэбхэ арилгаха 4 үхэршэн бии. Тэжээл буйлуулха 2 хүдэлмэрилэгшэн ажаллана.

Энэ коллективэй hайн үрэ дүнгүүдые тэмдэглэхэ зуураа, hүүлэй үедэ hү үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ бэрхэтэйхэн байдал тохёолдоо гэжэ хэлэхэ ёhотой.

Мүнөө үнеэдэйнь ашаг шэмэ доошолжо эхилэнхэй. Юундэб гэхэдэ, июльhээ хойшо табан hара соо эндэ нэгэшье үнеэн, гунжан тугаллаагүй. Хэнэй гэмээр иимэ ябадал ушарааб гэбэл, урда тээнь хүдэлжэ байhан техник-үрэжүүлэгшын ажалаа муугаар ябуулhанhаа иимэ байдал тохёолдоо. Илангаяа үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ үнеэдээ отондо оруулха хүдэлмэри хэгдээгүй байhан байгаа. hаалишадай мэдүүлhэнэй ёhoop, үнеэд декабриин hүүл багаар, январь, февраль hаранuудта тугаллахаар хүлеэгдэнэ. Тусхай дансыень иража харахада, тэндэнь ойлгожо абахаар юумэн үгы. Колхозой зооветеринарна мэргэжэлтэд энэ асуудалда анхарал хандуулаагүй, харин миин орхижорхиhон байна.

Мүн энэ фермын hаалишад В. Е. Цыбенова даалгагдаhан үнеэн бүриhөө 2148 килограмм, Р. Д. Шарапова — 1958, Е. О. Сапкеева — 1932, М. П. Сапкеева— 1864 килограмм hү hаажа, үетэн нүхэдтөө, аха заханартаа магтуулба.

Доодо-Үшөөтэйнхид жэл бүри зунай сагта ехэ hү абадаг юм. Юундэб гэхэдэ, hаамхай үнеэдээ үдэр hуниигүй эдуулаа, үдэртөө гурба дахин hаагаа бшуу. Зундаа, нажартаа ямаршье сагай болоошье hаань, малдаа тэжээл буйлуулан эдюулхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулаа. Хэршэгдэhэн hолоомо, бурдууг, талха тариханай зүйл малдаа үгэжэ, июнь, июль, август hаранuудта үнеэн бүриhөө 10—15 килограмм hү hааhан байна.

Тус коллектив энэ оной ноябриин 1-дэ гүрэндэ hү худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргээ hэн. Тэдэнэр тоhоной заводто 3346 центнер hү тушаажа, түсэбөө 88 центнерээр үлүүлээ. Иигэжэ жэлэй дүүрэтэр энэ фермынхид үшөө 350 центнер hү худалдаха уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлхын хойноhоо оролдожо байна. Илангаяа үбэлэй hаранuудта ехэ hү абахын тула тэдэнэр энэ жэлэй үбэлжэлгэдэ эртүүр бэлдээ. Социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, ажалай журам сахиха хэмжээнүүд саг соогоо тодорхойлогдонхой.

Үбэлжэлгын эхилhэн түрүүшын үдэрhөө үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Тусхай табигдаhан рационой ёhoop, hаалишан бүхэн өөhэд өөhэдынгөө боошхонууд соо тоно хахад хүрэтэр кисель шанадаг юм. Энээн соонь хэршэгдэhэн hолоомо, килограмм тухай талха тариханай зүйл, hаагдаhан hүнэй литр бүридэ 500 грамм холимог тэжээл ороно. Тиигээд эдэнээ бултыень холёод, халуун уурайда эhээгээд, үглөө бүхэндэ малдаа эдюулнэ. hаамхай үнеэндэ 3 хүнэг хүрэтэр, харин бэшэндээ багаханаар үгэдэг юм. Үдэшэлэнниинь тракторай хоёр тэргэ сенаж асаржа тараана. Энэнь сүрөө хэдэ нэгэ үнеэндэ 15 килограмм хүртэнэ.

hүүлэй жэлнүүдтэ энэ фермынхид гүрэндэ тушаадаг hүнэйнгөө шанарые hайжаруулхын хойноhоо ниилээд хүдэлмэри ябуулаа. Байгша оной 11 hара соо тоhоной заводто худалдаhан hүнэйнь 90 процент 1-дэхи сортоор абтаба. Эндэ тус фермын түрүү даанай hаалишан ябаhан, hүүлээрнь 12 жэлэй туршада энэ коллективые хүтэлбэрилhэн, мүнөө тоо бүридхэгшөөр хүдэлжэ байhан, ажалай ветеран, пенсионер Пурбэгум Дарицыреновна Сандуевагай габьяа ехэ. Мүн фермые даагша, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, Тамара Пренлеевна Доржиева энэ асуудалда анхарал хандуулхын хажуугаар үнеэдэйнгээ ашаг шэмые дээшэлүүлхэ; коллективэйнгээ дунда ажалай журам сахиха, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулна.

Бидэнэй анхарха юумэ гэхэдэ, мүнөө үедэ үнеэдтэ гээ рациондо хэршэгдэhэн hолоомо, шадаха зэргээр талха тариханай зүйл нэмэжэ, hү hаамыень дээшэлүүлхын тула оролдохо болоно.

Д. ДОНДОКОВ,
Зэдын район.

УРАН ГАРТА ДАРХАШУУЛ

Районой түб Хори тосхон hүүлэй хэдэн жэлэй туршада түхэл шарайгаа шэнэдхэн хубилгана. «Госкомсельхозтехникын» районно отделени, РСУ, сүүд, оньhожоруулагдамал ой модоной ажахы, ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ хангалгын комбинат болон бусад олон эмхи зургаануудай хоёр дабхар байшангууд бодхоогдоо. Мүн нэгэ, хоёр, гурбан таhалгатай квартирануудтай байрын гурбан дабхар гэрнүүд баригдаа. Эдэ бүгэдэ барилгануудые бодхоолгодо барилгашадай ехэхэн хубита бии. Мүн гэр байрануудые брус модоор барилга баhал эршэмтэйгээр ябуулагдана.

Эндэ РСУ-гай барилгашад Санжей Гармаевич Цырмаев, Дамдин Доржиевич Дашиев гэгшэд амжалтатай hайнаар хүдэлдэг юм. Эдэ хоёр нарин бэрхэ дархашуул юрын лэ зэмсэгүүдээр нюдэ баярлуулма сэбэгэр тэгшэ модон гэрнүүдые бодхоодог. hүүлэй хэдэхэн жэлэй туршада тус бүридөө хоёр байратай долоон гэр барижа тушаагаа. РЭС-тэ, райгүйсэдкомдо, ЭТУС-дэ, совхоз хоорондын лесхоз болон бусад эмхи зургаануудта гэрнүүдые барижа үгөө.

Энэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй барилгын түсэбүүдые мүн лэ амжалтатай бэелүүлжэ байна. РСУ-да 2 байратай шэнэ гэр бариад, 4 байратай гэртэ капитальна заhабарилга хэжэ дүүргэнхэй. Эдэ барилганuудые нэгэ доро ябуулhан байна. Тиин 58.000 түхэригэй хүдэлмэри эрхим шанартайгаар хэгдээ.

Эдэнэр барилгада үнихэнэй хүдэлжэ, яhалахан шадамар бэрхэшье, дүршэлтэйшье болонхой. Жэшээлхэдэ, С. Г. Цырмаев, эгшаад жэлдэ барилга хэнэ. Тэрэ столяркада хүдэлhэн, фабрикада, шахтада барилгашан ябаhан. Нүгөөдэ Д. Д. Дашиев нүхэрынь мүн лэ дутуугүй дүршэлтэй юм. Эдэнэрэй эрхим hайн ажалынь олон тоото грамотанууд болон үнэтэ бэлэгүүдээр тэмдэглэгдэhэн байха

Ж. БАДМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

АВТОНОМИТО ОБЛАСТЬ БОЛОН ОКРУГУУДТА

ЗАХА ХОЛЫН БУУСАНУУДТА

Ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын бүлэг хүдэлмэрилэгшэд ба агитбригадынхид «Пенжинский» совхозой орошодой буусануудта самолёдоор ошоhон байна.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй табиhан зорилгонууд, байгша оной мүрысөөнэй дүнгүүд тухай агитаторнууд болон пропагандистнууд ажахын ажалшадта хөөрэжэ үгөө. hайн дуранай бүлгэмүүдэй артистнууд концерт харуулжа, хойто зүгэй арад үндэhэтэдэй дуу, хатар гүйсэдхэбэ. hүүлдэнь тундрада яармаг эмхидхэгдэhэн байна. Корягуудай ажаhуудаг тундрада орошодые хангалгын иимэ гурим улам үргэнөөр дэлгэрнэ.

Палана.

ЕНИСЭЙ ДЭЭРЭХИ ГУРБАДАХИ ГЭС

Енисей дээрэ баригдажа байhан Майнска ГЭС-эй хаалта бодхоогдожо эхилбэ. Энэ ГЭС оройдоол 400 мянган киловатт хүсэтэй байха юм. Гэбэшье энэ багахан станци Саяно-Шушенска гидроузелай ашаг үрэтэйгөөр хүдэлхын тула тон шухала үүргэ дүүргэхэ байна. Саяно-Шушенска ГЭС-эй ехэ элшэ хүсэ гаргахэ үедэ Енисей мүрэнэй уhые тэрэ таараалдуулха үүргэтэй. Энэнь гол мүрэнэй хүдэлмэрилэгшэд болон загаhашадта тон шухала байха юм. Майнска ГЭС-эй элшэ хүсэн Саяногорскын ба Абаканай хэрэглэмжэнүүдые хангахада хүрэхэ байна. Станциин түрүүшын агрегадые 1984 ондо ашаглалгада оруулхаар хараалагдана.

Абакан.

hАРЛАГУУДЫЕ КАВКАЗ АСАРБА

Хадата Алтайн «Эдиганский» совхоздо томо болгогдоhон үүлтэртэ hарлагуудые Кабардино-Балкарай АССР эльгээбэ. Алтайн хадануудта амидардаг, юумэ голодоггүй, шэрхи малнууд нютагай мяхалиг малай үүлтэрые hайжаруулхын тула Кавказда хэрэглэхэ юм.

hүүлэй жэлнүүдтэ нютагай үүлтэрэй хэдэн зуугаад hарлагууд ба ямаад ороной элдэб районуудта мүн хилын саана эльгээгдэhэн байна. Үндэр хада газарай шэмэрүүн хүйтэн уларилда hайнаар тааралhан hарлагуудые, ямаадые бусад областьнуудта эндэhээ олоор эльгээдэг юм.

Горно-Алтайск.

ЗАВОДТОХИ ХҮГЖЭМЭЙ КЛУБ

Шефүүдэй—нютагай хүгжэмэй училищиин багшанарай туhаламжаар резино - техническэ зүйлнүүдэй Черкесскэ заводой профсоюзай эмхи хуушанай романсда дуратайшуулай клуб эмхидхэбэ.

Предприятиин соёлой шэнэ ордоной нэгэ таhалга гостинна болгогдонхой. Тэрэнь Пушкинай үеынхидэл адляар түхеэрэгдэнхэй. Заводой хүдэлмэришэд болон инженернүүд тэрэнэй зээд болоно. hарадаа хоёр дахин эндэ хуушанай романсын үдэшэ үнгэргэгдэдэг. Искусство шэнжэлэгшэд хэшээлнүүдые үнгэргэдэг. Заводой дуу, хүгжэмэй ансамблиин дуушад ородой болон хариин гүрэнүүдэй композиторнуудай дуунуудые гүйсэдхэдэг.

Клубай заседани бүхэндэ хүнүүд олоор суглардаг. Областиин түбэй бусад предприятинуудай ажалшад эндэ ходо айлшалдаг юм.

Черкесск (ТАСС).

КАРАЧАЕВО-ЧЕРКЕССИИН АВТОНОМИТО ОБЛАСТИИН БАЙГУУЛАГДАhААР 60 ЖЭЛЭЙ ОЙ hАЯАР ГҮЙСЭХЭНЬ. КАРАЧАЕВО-ЧЕРКЕССИИН ОБЛАСТИИН ОЛОНАЦИОНАЛЬНА АРАДУУДТА ПОЭТЕССА НОГАЙКА КЕЛЬДИХИН КУМРАТОВА, УРАН ЗОХЁОЛШОД (ЗҮҮН ГАРhАА) АБАЗИН ДЖЕМУЛАДИН ЛАГУЧЕВ, КАРАЧАЕВЕЦ ОСМАН ХУБИЕВ, ЧЕРКЕС ХУСИН ГАШОКОВ ГЭГШЭДЭЙ НЭРЭНҮҮД МЭДЭЭЖЭ ЮМ. НЮТАГАЙ НОМОЙ ХЭБЛЭЛЭЭР ТЭДЭНЭЙ ЗОХЁОЛНУУД ТҮРЭЛ ХЭЛЭН ДЭЭРЭЭ, МҮН ОРОД ХЭЛЭН ДЭЭРЭ ОРШУУЛАГДАН ГАРАДАГ БАЙНА.

ТАСС-ай фотохронико.

ХҮН БА ХУУЛИ

АШАГ ҮРЭНЬ ДЭЭШЭЛНЭ

Ажалша коллективэй амжалтанууд хүн бүхэнэй эдэбхиһээ, ажалай журамһаа ехээр дулдыдадаг гэжэ мэдээжэ. Ушар иимэһээ гүрэнэй ба ажалай журам һайжаруулха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдадаг.

Республикымнай страховой органуудай эдэбхитэйгээр, ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлжэ байхын тула хуули нарибшаар сахиха эрилтэ захиргаанай зургаануудай зүгһөө табигдадаг юм.

Страховой организацинуудай коллективүүд нэн түрүүн түсэб табиха асуудалда ехэ анхарал хандуулха уялгатай. Улаан-Үдын Октябрьска районой, Кабанскын, Сэлэнгын, Захааминай болон бусад районуудай страховой инспекцинүүд түсэб һайнаар табиһанайнгаа ашаар гол шухала асуудалнуудаа һайн бэелүүлжэ, дээдын зургаануудай захиралтанууд болон үгтэһэн заабаринуудые саг болзортонь дүүргэдэг байна.

Социальна страхованиин управлениин, мүн районуудай страховой инспекцинүүдэй коллективүүдэй хүдэлмэрие тодорхойгоор түсэблэхын тула һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд оролдолго гаргагдана. Гэбэшье Яруунын, Бэшүүрэй, Ахын, Түнхэнэй районуудай инспекцинүүд ажал хүдэлмэриингөө түсэбүүдые ёһын тэдысэ табидаг, гол шухала асуудалнуудта анхаралаа багаар хандуулдаг байна гэжэ элирүүлэгдэнхэй. Эдэ дутуу дундануудые хараада абан, республикымнай гүрэнэй страхованиин управлени тусхай захиралтануудые гаргаһан байна. Эдэ захиралтанууд дотор страхованиин хүдэлмэридэ хуули ёһонуудые нарииһаар сахиха, ажалшадай дурадхалнууд ба гомдолнуудые саг дарыдань хаража үзэхэ ба хэмжээнүүдые абаха, табигдаһан түсэбүүдэйнгээ дүүргэлтын хойноһоо хиналта, шалгалта шангадхаха хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан байна. Һүүлдэнь районуудай инспекцинүүдтэ үйлэдбэриин суглаанууд, хүтэлбэрилхы кадрнуудтай семинарнууд үнгэргэгдэбэ. Тиихэдэ республиканска управлениин таһагуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ районуудай инспекцинүүд хубаарилан даалгагдажа үгтэнхэй юм.

Теэд госстрахай зарим инспекцинүүдтэ республиканска управлениин 1980 ондо баталһан «Социалис зөөри хамгаалха талаар хуулиие саашадань дүүргэхэ хэмжээнүүд тухай» тогтоол мүртэй һайнаар дүүргэгдэнэгүй гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Энэ тогтоолой эрилтэнүүдэй ёһоор, районно страховой инспекцинүүдэй начальнигууд болон ахамад бухгалтернууд социалис зөөри хамгаалгын байдал тухай асуудалаар жэлдээ хоёр дахин тоосохо уялгатай. Тус гурим дутуу дундануудые усадхаха арга олгодог байна.

Республикын страховой органуудай ажал ябуулгада хуули сахиха ябадалые һайжаруулха арга нүхэсэл гэхэдэ, социалис мүрысөө эмхидхэхэ, тэрэнэй үрэ дүнгүүдые саг соонь гаргаха шухала болоно. Сэхэ үйлэдбэриһөө гадуур ажалладаг хүнүүдэй ажалайнь дүнгүүдые гаргахада, тодорхой бэшэ байдаг. Тиимэһээ олонхи ушарта хүн бүхэнэй оруулһан хубита гүнзэгыгөөр тодорхойлогдонгүй, социалис мүрысөөнэй дүнгүүд ёһын тэдысэ согсологдохоёо һанадаг шуу.

Энэ талаар шэнэ юумэ үүдхэхэ хүсэлэнтэйгөөр республикымнай гүрэнэй страховой управлени социалис мүрысөөнэй гуримуудые зохёон табихадаа, хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй хэһэн юумые бүхы талаһаань сэгнэхэ зорилготойгоор ажал дээрээ хэһэн хүдэлмэриинь, мүн ниитын хүдэлмэридэ ямараар хабаададагынь хараада абтана. Тиихэдэ хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө хоорондохи социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые квартал бүридэ гаргахадаа, табан баллтай системэнүүдые хэрэглэнэбди.

Иимэ гуримай баталагдаһанай ашаар хүдэлмэриин ашаг үрэ нилээдгүй дээшэлээ. Илангаяа Улаан-Үдын, Советскэ, Сэлэнгын ба Захааминай районно инспекцинүүдэй ажал хүдэлмэри эдэбхижээ.

Ажалайнгаа түсэбые тодорхой болгохо, тэрэнэй дүүргэлтын хойноһоо хиналтые һайжаруулха, засагай дээдын зургаануудай захиралтануудые болон зүбшэл заабаринуудые саг соонь дүүргэхэ, социалис мүрысөөндэ илагшадые материальна болон моральна урмашуулгада хүртөөхэ, хуули ёһо нарииһаар сахиха шухала гэжэ манай ажалай бодото дүй дүршэл гэршэлнэ.

Гүрэнэй страховой организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ табан жэлэйнгээ түсэбые 1980 оной ноябриин 1-дэ сүм дүүргээ һэн. Байгша оной түсэбшье үлүүлэн дүүргэгдэхээр тухайлагдана. Тиигэжэ бидэнэр КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулхаар зэһэнхэйбди.

С. ДАНЗАНОВ,
республикын госстрахай управлениин эхин партийна организациин секретарь.

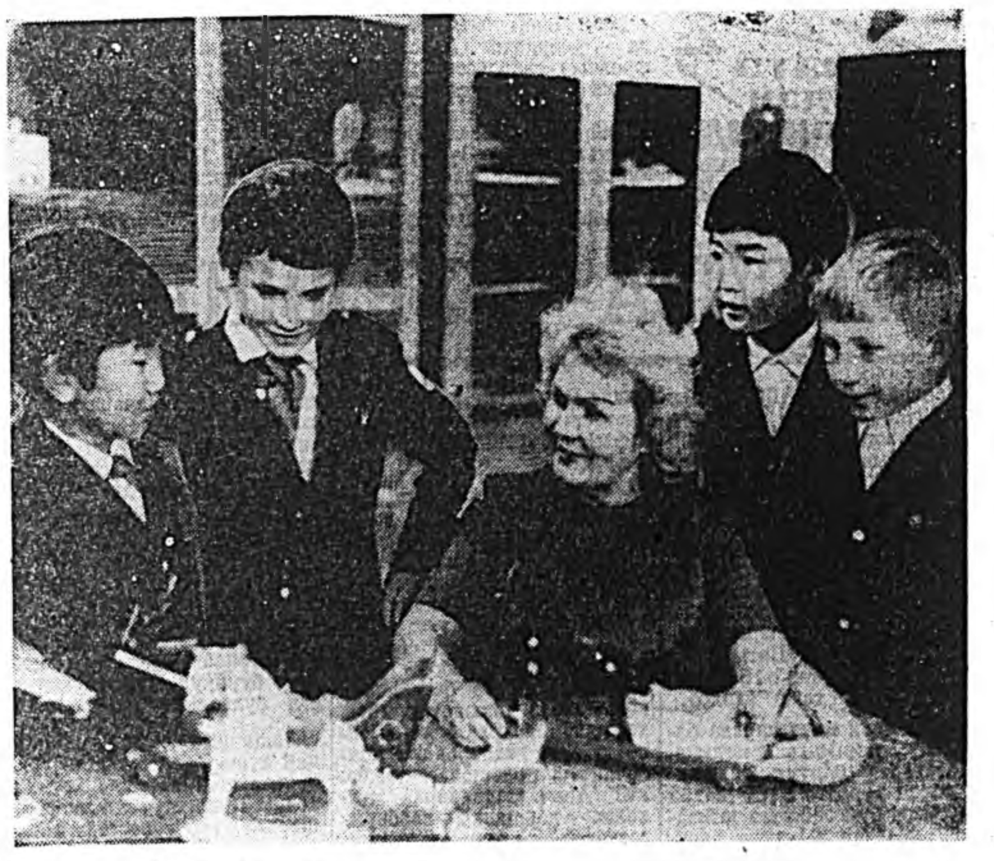

Зурагаал

ГАЗАР ДЭЭРЭ МҮРТЭЙ

Ажалай дүүрэхэ багта нэгэ эхэнэр таһалга руу гэнтэ шагаагаад:

— Екатерина Бадлуевна хаанаб? — гэбэ.

—Орогты, ерэхэ байха,— гэжэ нэгэ столой саана һууһан Альбина Моисеевна Каленых уриханаар хэлээдхибэ.

Уданшьегүй хүлеэгдэһэн хүлеэһэн хоёр хүн уулзажа, ажал хүдэлмэри тухайгаа удаан саг соо хөөрэлдэжэ мэдээ бэлэй.

—Манай леспромхозой хүдэлмэришэд гомдол оруулна. Столоводомнай эдихэ юумэн хоморшог. Албанай хэрэгээр эндэ ерэһэн хадаа зорюута хөөрэлдэхэеэ ороболби,—гэжэ тэрэ эхэнэрынь тайлбарилна.

—Зүб даа, эдеэ хоолой талаар хангалга мүнөө дээрээ ахирхан болошоод байна. Гэбэшье нютаг нютагуудта өөрын эдэбхи үүсхэл гэжэ байдаг. Дүтын колхоз, совхозуудһаа огородой эдеэ, хартаабха, һү, тоһо гэхэ мэтые абадаг оолохо тушаа хэлсэхэ арга үгы юм гү? — гэжэ Екатерина Бадлуевна сэхыень хэлэжэ эхилбэ.

Тиихэ зуураа Екатерина Бадлуевна зузаан дансаяа удалжа, хаана, ямар леспромхоздо хэды шэнээн продукци эльгээгдээб, эльгээгдэхэ ёһотойб гэһэн тодорхой тоонуудые айлшандаа харуулжа байгаа һэн.

— Булта ойлгосотой болобо. Һайн даа,— гэжэ Мария Васильевна сэдьхэлээ ханангяар хэлээд, ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэриие оройдоошье мэдэхэгүй байһандаа өөрыгөө зэмэлэн һагад гаража ошоо һэн. Нээрээшье, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые элдэб эдеэ хоолоор һайнаар хангажа байхын тула гансал управлениин «гар» хараад һууха хэрэг бэшэл гэжэ тиихэдэ Хурамхаанай районой Майскын леспромхозой профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Мария Васильевна Петрова ойлгожо абаһан лэ байха.

Екатерина Бадлуевна Бадуева олон жэлэй туршада худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта ажаллана. Ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэхэ юумэниинь олон. Тиимэһээ тэрэ үнгэрэн ошоһон олон жэлнүүдһээ һабагша татан, ажабайдалайнгаа арюун зам тухай аалиханаар зугаалдаг юм.

...Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуусхэ дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүд. 12-той боложо ябаһан Катя басаган ажал хэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Ушар болоходо, Алайрай районой түрэл «Красные Алята» гэжэ колхозой полевой станда тогоошод хэрэгтэй болоһон байба. Тиигэжэ тэрэ поли дээрэ ажаллагшадта эдеэ хоол шанадаг тогоошоной туһалагша болоо һэн.

— Поли дээрээ ажаллажа, эсэшэһэн хүнүүдтэ эдеэ хоол бэлдэлсэжэ, амһарта хүнэгыень сэбэр болоторнь угаагаад байхадаа, зосоогоо ехэ баяртай ябагша һэм. Эсэхэ, сусахыешье мэдэхэгүйш,—гэжэ мүнөө Екатерина Бадлуевна һанан дурсадаг. Тиигэжэ ажалайнь намтар шэрүүн шанга 1941 ондо эхилээ бшуу.

Үнанай урдаһан мэтээр үшөө гурбан жэл үнгэрбэ... Дайнай хүшэр жэлнүүдтэ Эхэ орондоо туһалхын түлөө бүхы совет арад эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байгаа. Екатерина Бадлуевагай һурахашье арга байбагүй. Ушар иимэһээ Улаан-Үдэ ошохо гэжэ шиидэз.

станциин столовые даагша Евдокия Иннокентьевна Пирогова нюргаар набтархан буряад басагые харахадаа, иигэжэ асуугаа һэн:

—Зай, Катя, хаанаһаа, ямар ажал хэжэ байһанаа ерээбши? Хэдытэйбши?

—Столоводо ажаллаа хүм. 15-тай боложо ябанаб. Ажалайм дэбтэр соо бэшээтэй байха,—гэжэ залуу басаган харюусаба.

—А-а, тиихэдээ, Катя, яһала дүй дүршэлтэй хүн ха юмши... Дайн сэрэгэй хүүгэд..,—гэжэ столовые даагша тиихэдэ бодолгото болон һууһан юм.

Ажал хүдэлмэридөө оролдосотой, һүбэлгэн бэрхэ хүдэлмэрилэгшэд ямаршье коллектив соо обёоргдонгүй үлэдэггүй һэмнай. Столово соогоо хододоо ариг сэбэр, гуримтай байлгаха, амтатай, шанар һайнтай эдеэ хоол бэлдэхэ, тиигэжэ хүн зониис һайнһаар хангаха уялгаяа Екатерина Бадуева бага наһанһаа ойлгожо абаһан бэлэй. Энэ эрмэлзэлыень столовые даагша хододоо дэмжэдэг байгаа. Ушар иимэһээ Катя басагые эрдэм номтой, һургуули һудартай болгохо гэжэ тэрэнэй оролдогынь гайхалтай бэшэ һэн. Тэрэ үеэр дүй дүршэлтэй тогоошон Екатерина Бадуева, жэшээлхэдэ, Томск хотодо ошожо, эдеэ хоол бэлдэгшэдэй һургуулида һуража, нэгэдэхи категориин тогоошоной үнэмшэлгэ абажа ерэһэн юм.

Е. Б. Бадуева Улаан-Үдын түмэр замай станциин столоводо, ресторанда дүн хамта арба гаран жэл соо тогоошоноор ажаллажа, олоной зүгһөө магтаалда хүртэдэг болоһон байгаа.

Удаань, 1957 ондо тэрэ Ленинградай худалдаа наймаанай институтда һурахаар эльгээгдэжэ, өөрынгөө мэргэжэлые саашадань дээшэлүүлжэ ерэһэн байна. Дээдэ һургуулияа амжалтатайгаар дүүргэжэ ерэһэн Екатерина Бадлуевна Бадуева республикын Худалдаа наймаанай министерствэдэ технологоор, харин мүнөө Ой модоной болон болбосоруулгын промышленностиин министерствын хүдэлмэришэдые хангадаг управлениин эдеэ хоолой таһагта ажаллана. Тэрэнэй һургаһан, хүмүүжүүлһэн залуушуул олон ааб даа.

Екатерина Бадуева хаанашье ажаллахадаа, бэрхэ мэргэжэлтэн байһан тула, ниитын эдеэ хоолой һалбариие саашадань хүгжөөхын тула хододоо оролдолго гаргажа ябадаг. Гэхэтэй хамта, тэрэ буряад арадай хэр угһаа хойшо заншалта болоһон эдеэ хоол бэлдэхэ, шанаха, шараха хэрэгтэ хододоо онсо анхарал хандуулдаг юм. Бууза, пельмень, бүхэлеэр шанаһан мяхан, хошхоног, сагаан эдеэнэй зүйлнүүд, шараһан эльгэн, шудхаһан шуһан гэхэ мэтые буряад арад үнинэй бэлдэдэг гээшэ. Эдэ бүгэдые мүнөөнэй залуушуул даб дээрэ бэлдэжэ шадахагүй ха юм. Энээниие хараадаа абажа, Е. Б. Бадуева, Г. Ц. Цыденжаповтай хамта 1976 ондо гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн «Буряадай кухни» гэһэн ном хэблэн гаргаба. Тэрэнь республикын хүн зоной дунда түргэнөөр тараа. Юундэб гэхэдэ, тэрээн соонь буряад эдеэ яажа бэлдэхэб, яажа амтатай, шэмэтэй болгохоб гэхэ мэтэ зүбшэл заабари үгтэнхэй бшуу.

Хүнэй мүр. Ямаршье хүн ажал хэрэгээрээ өөрынгөө мүр сараае орхидог гээшэ. Екатерина Бадуевагай ажалдаа үшөөл ехэ мүр орхихые хүсэхэ дуран хүрэнэл даа.

С. ОЧИРОВ.

ҺУРАЛСАЛ БА ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ

МЭРГЭЖЭЛЭЭ ЯАЖА ШЭЛЭХЭБ?

Залуушуулай мэргэжэл шэлэжэ олохо хэрэгые шэнжэлдэг лабораториһоо гурбан мянга гаран хүн жэл бүри туһаламжа абана. Энэ лаборатори Эстониин гүрэнэй Тартуска университедэй дэргэдэ байгуулагданхан юм. Энэ лабораториин эрдэмтэдэй — психологууд, педагогууд ба социологуудай коллективэй хүдэлмэри тухай лабораториие даагша Айми СУКАМЯГИ иигэжэ хөөрэнэ:

— Гол түлэб һургуулинуудай һурагшад бидэндэ хандадаг, ямар мэргэжэл шэлэхэ тухайдаа тэдэнэр һонирходог байнал даа. Манай университедэй, мүн бусад һургуулинуудай ямар мэргэжэл олгодог байһантай, мүн ямар нэгэн мэргэжэл олохо эрмэлзэлгэтэй хүнэй шэнжэ шанарай онсо өөрсэ байлгатай абитуриентнүүдые (һургуули дүүргэхэеэ байгшад) оролтын хөөрэлдөөнүүдэй түрүүшын үедэ танилсуулдагбди. Удаань юрэнхы бэлиг шадабариин талаар манай хүдэлмэрилэгшэдэй зохёоһон туршалгын даабаринуудые дүүргэжэ эхилдэг. Энэ туршалгын даабари абитуриентнүүдэй юһэн ондоо бэлиг шадабарие тодорхойлон харуулна, тиихэдэ гоёор ухаалан бодолгые, хүгжэлтын юрэнхы хэмжээе, хадуун абаха, тоолохо бэлиг шадабариие, математическа ухаалан бодолгые, үгэ хэлэхэ шадабариие, мотоорноор тааралдуулгые, гарай дүй дүршэлые, хурганай уян нугархайе тодорхойлһон арбан хоёр туршалгын даабариһаа тэрэ бүридэнэ. Жэшээлхэдэ, хэлэ, бэшэгэй факультедтэ орогшодой үгэ хэлэхэ бэлиг шадабаринь бүри ехээр хүгжэһэн байдаг гэжэ шэнжэлгэнүүдэй дүнгүүдые согсололго харуулна. Математигууд гүнзэгы ухаан бодолтой, удхаараа тааруу тобшолол хэхэдээ бэрхэнүүд байдаг. Физигүүд эдэ бүхы шанарһаа гадна, үгэ хүүр хэлэхэ нилээд һайн шадабаритай байдаг ха юм.

Мүнөө гуманитарна мэргэжэл олохые залуушуул ехэнхидээ эрмэлзэнэ гээд мэдээжэ. Энэ хадаа үе сагай эрхэ байдалһаашье дулдыдажа магад. Гуманитарна факультедүүдтэ абаха тухай мэдүүлгэ бариһан эдир хүбүүд, басагадай бэлиг шадабариие бидэнэрэй шэнжэлэн хаража үзэхэдэ, олонхи ушарта физикын ба математикын отделениинүүдтэ һурабалнь, тэндэ үлүүсэ ехээр тааралдана гэжэ элирүүлэгдээ. Теэд эдэ мэргэжэлнүүдтэ һонирхон дурладаг байха зэргэтэй ааб даа. Тиимэһээ шэлэһэн мэргэжэлээ зарим залуушуулай һэлгэхэ ябадал хангаха аргатай болообди.

Үнэндөө энэмнай ямараар үнгэрдэг бэ гэхэдэ, абитуриент бүхэнтэй тус тустань хөөрэлдэдэг байнабди.

Өөрынгөө хүсэл эрмэлзэлгэ, дуратай ба ойлгожо ябадаг предмедүүд, шэлэн абахые һанаашалдаг мэргэжэл тухайдаа тэрэ бидэнэртэ хөөрэжэ үгэдэг. Өөр тухайнь тэрээндэ бидэнэр хэлэжэ үгэдэг байнабди. Хөөрэлдөөнэй үедэ залуушуул юрэнхы бэлиг шадабари болон тэрэнэй хэр зэргээр хүгжэнгы байһые мэдэжэ абадаг, мүн ямар мэргэжэл шэлэжэ абабал, үлэмжэ тааруу байхаб, шэлэжэ абаһан мэргэжэлээрээ саашадаа хэр зэргээр һурахабиб гэжэ ойлгодог байха юм.

Зарим абитуриентнүүдэй математикаар ухаалан бодолгын, тоололгын гүн гүнзэгы ухаан бодолой, мүн бусад бэлиг шадабариһаа дээгүүр ехэ байдагынь һонирхолтой, зүгөөр гуманитарна предмедүүдээр сэгнэлтэнүүдынь бүри һайн байдаг. Эдэнэй шалтагаануудые үшөө бэдэрэн олохо хэрэгтэй.

Мэргэжэлнүүд тухай абитуриентнүүдэй эрдэм мэдэсэ мүнөөдөө дутамаг гэжэ манай шэнжэлэлгэнүүд харуулаа. Тиимэһээ мэргэжэлнүүд тухай ойлгууламжын материалнуудые бэлдэлгэ лабораториин ойрын зорилго болоно. Мүнөө энэ хүдэлмэридэ университедэй багшанарай олонхинь, эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд, студентнэр хабаадана. Ажалые тодорхойлон бэшэлгын мэргэжэлнүүд тухай, һургуулиие дүүргэгшын хүдэлхые хүсэдэг газар тухай хүсэд ойлгомжо олгохо байна бшуу. Гадна бусад мэдээсэлнүүд: һуралсалай түсэбүүд, студентнэрэй ойлгосын таблицанууд, элдэб дээдэ һургуулинууд ба техникумүүдтэ болоһон конкурснууд тухай мэдээнүүд абитуриентнүүдтэ зорюулагдан бэлдэгдэнэ.

Манай университедтэ абтаһан мянга табан зуун абитуриентые бидэнэр нёдондо шэнжэлээ һэмди. Тэдэнэй 88 процентнь манай һанамжа дурадхалай ёһоор дээдэ һургуулида ороһон, мэргэжэлээ шэлэжэ абаһан байна.

(АПН).

КИНО БУУЛГАХА ДУРАТАЙШУУЛАЙ ЭКРАН

МОСКВА. «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө» гэһэн уряа доро үнгэрһэн фильмүүдэй бүхэсоюзна конкурсын түгэсхэлэй шата һая Москвада эхилбэ.

Харалгын үедэ кино буулгаха дуратайшуул 4 мянга шахуу фильм бүтээһэн байна. Совёдүүдэй ороной ажабайдал үргэнөөр харуулагдана. Мүнөө манай орон дотор гуша мянга шахуу студида 2 миллионһоо үлүү хүн һайн дураараа кино буулгадаг байна.

Дүрбэн үдэрэй туршада баримтата фильмүүдэй түбэй студиин режиссер РСФСР-эй арадай артист В. Крошкиной толгойлдог жюри республиканска харалгануудта эрхим гэжэ тоологдоһон 115 фильм хараха болоно. Ростовско областиин Гуково хотын горнягуудай Соёлой ордоной студиин кино буулгаха дуратайшуулай бүтээһэн «Василий Шукшин» гэһэн баримтата фильмээр түгэсхэлэй харалга нээгдэбэ.

Бүхэсоюзна конкурсые эмхидхэгшэдэй — ВЦСПС-эй, СССР-эй Соёлой министерствын, СССР-эй Кинематографистнуудай холбооной дипломууд болон шангуудаар, тэрэшэлэн ниитын эмхинүүдэй шагналнуудаар эрхим фильмүүд тэмдэглэгдэхэ юм.

(ТАСС).

ҮРГЭН ХАРГЫН ЭХИН ДЭЭРЭ

Репортаж

Үхибүүдые ажалда дуратайгаар, дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ пионернүүдэй байшангууд ехэ туһа хүргэдэг юм. Н. Н. Постышевой нэрэмжэтэ городой пионернүүдэй түбэй байшан 45 жэлэйнгээ ойе һаяхан тэмдэглэһэн байна. Эды олон жэл соо хэды олон хүниие энэ байшан хүмүүжүүлэн, һурган, ажабайдалай үргэн харгыда гаргаа гээшэб! Тэдэнэй дунда инженернүүд болон конструкторнууд, уран зураашад болон артистнар, оёдолшод болон шатаршад... тооложо барахаар аал?! Хэды олон үхибүүдые үшөө ерээдүй сагта һурган хүмүүжүүлхэб?!

Тиихэдэ мүнөө үедэ хэды олон үхибүүд тус байшангые «Минии хоёрдохи гэр» гэжэ нэрлэнэб?!

...Энэ байшан соо ороходомнай, шаг шууятай байба. Нэгэ таһалга соо эдир шатаршадай мүрысөөн эхилэнхэй. Хүбүүдэй шанга хоолойгоор дуугаралсахань дуулдаба. Баян дээрэ ирагуу аялганнуудые хэншьеб наадана. Шэнэ жэлдэ зорюулагдаһан зүжэгэй репетици боложо, гоё костюм үмдэһэн эдир артистнууд урагша-хойшоо коридор соогуур алхалалдана. Оёдолой таһалга сооһоо машинын жэнгирээн дуулдана...

— Энэ байшангай 38 кружогто хамтадаа 1570 үхибүүн ябадаг, — гэжэ пионернүүдэй байшангай директор Н. А. Николаева хөөрөөгөө эхилнэ.

Хүүгэдые элдэб мэргэжэлнүүдтэ һургаха, дүй дүршэлтэй болгохо гэжэ оролдонобди. Лев Иванович Одинцовой хүтэлбэрилдэг «Дүлэн» гэжэ эдир уран зураашадай студи амжалтатайгаар ажаллана. Бүхэсоюзна выставкэдэ 18 зураг эльгээһэн байнабди. «Пионерская правда», «Юный художник» гэһэн журналда манай кружогойхид зурагуудаа эльгээдэг. Хүүгэдэй элүүр энхэ, бэе тамир һайнтай байхын тула гимнастикын кружогые хүтэлбэрилэгшэ, үниинһөө эндэ хүдэлдэг Зоя Константиновна Синяева ехэхэн хүдэлмэри ябуулна гээшэ. Уссурийск, Владивосток, Краснокаменск хотонуудта үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдтэ энэ кружогойхид хабаадаһан байна. Энэ байшандамнай үниинһөө хойшо хүдэлдэг хүнүүд олон. Тэдэнэй дунда Александр Михайлович Игумновые, Алексей Алексеевич Матафоновые, Галина Владимировна Розенкые болон бусадые нэрлэмээр, — гэжэ директор хөөрэбэ.

Шэтын пионернүүдэй байшантай эндэхид мүрысэдэг байна гэжэ директорэй хөөрөөнһөө мэдэжэ абабабди. Эдир пионернүүдэй кружогуудта айлшалбабди.

..Бишыхан хүбүүд ехэл оролдосотойгоор юушьеб дархалнад. Зариманиинь зурана, нүгөөдүүлынь фанерэ зүһэнэ, шэрдэнэ. Выставкэ дээрэ табигдаһан, үнгын шэрээр шэмэглэгдэһэн бэлэгүүд, онгосонууд, нааданхайнууд бидэнэй анхаралые татана. Техническэ модель бүтээлгын кружогой эдир пионернүүд тэдэниие хээ бшуу. Саян Чимитовэй, Андрей Кабановай, Саша Бурлаковай, Олег Жамсуевай болон бусадай уран бүтээлнүүдые үнэхөөрөө һайшаахаар. Мирра Семёновна Пестерева энэ кружогые хүтэлбэрилдэг. Кружогто хамтадаа 60 үхибүүн ябана. Тэдэнэр 4 бүлэг болон хубаардаг байна. Хододоо энеэбхилһэн шарайтай Мирра Семёновнада үхибүүд дуратай юм.

45 жэлэй турша соо гэхэ гү, үгышье һаа, энэ байшангай байгуулагдаһан үдэрһөө эхилээд, Александр Михайлович Игумнов эндэ хүдэлнэ. Тэрэ республика дотороо шатарай наада хүгжөөхэ, шатарта һургаха хэрэгтэ өөрынгөө ехэхэн хубитые оруулһан байна гээшэ. Шатаршад олон тоото мүрысөөнүүдтэ хабаадана. «Спартак» бүлгэмэй командануудай хоорондо үнгэргэгдэһэн мүрысөөнэй дүнгүүдээр кружогойхид 2-дохи һууринда гараһан байна. Саян Соктоев, Баир Цыденов, Витя Косяков, Лена Барнакова болон бусад элдэб мүрысөөндэ байшангайнгаа нэрэ хүндые хамгаалдаг юм. Ехэшүүлэй дунда үнгэргэгдэһэн, эхэнэрнүүдэй чемпионадай үедэ Аня Столярова 4-дэхи һуури эзэлжэ, 1-дэхи разрядай бэрхэ шатаршан байһанаа мэдүүлээ. Эдир шатаршадай бүхы амжалтануудые ниитын ажалай эдэбхитэн, ажалай ба дайнай ветеран, һурган хүмүүжүүлэгшэ А. М. Игумнов хубаалдан омогорхохо дүүрэн эрхэтэй.

...Оёдолшодой кружогто ороходомнай, ехэ хүлгөөтэй байба. Юун болооб гээд харахадамнай, драматическа кружогой эдир артистнуудые басагад хубсалуулжа байба. Шэнэ жэлэй зүжэгтэ хэрэглэгдэхэ костюмуудые энэ кружогой басагад өөһэдөө оёдог һайхан заншалтай юм. Тэрэнь ехэ һайшаалтай хэрэг, гээшэ ааб даа. Тиимэһээ «Шэдитэ модон» гэжэ нэрлэгдэһэн зүжэгые шэнэ жэлдэ табихаа байна гэжэ мэдэбэбди. Аля Максимова, Лена Бабич, Юля Бородина, Женя Хабаров болон бусад энэ зүжэгтэ бэрхээр наадана. Драмкружогойхидтэ хубсаһа оёжо байһан басагад мүн лэ һанаата бэлонги шарайтайнууд. Зариманиинь оёдолой машинка дээрэ элдэб кофто, плати, халаад оёжо һуунад. Нүгөөдүүлынь гараараа оёно, шэнэ модельнүүдтэй танилсана.

Тиигээд нэгэ хэды болоод лэ.

— Аза Яковлевна! Аза Яковлевна, энээниием харыт! — гэлдэнэд. Энэ хадаа тус кружогые хүтэлбэрилэгшэ Аза Яковлевна Михайловада басагад хандалан байба. Бүхы эрдэм мэдэсэеэ, бэлиг шадабарияа бэрхэ оёдолшон, багша А. Я. Михайлова басагадта дамжуулан үгэнэ гээшэ.

Эндэ басагадай оёһон зүйлнүүдэй выставкые хаража баясамаар! Үнгын будеэр, угалзатуулан гоёор оёһон сарафанууд, костюмууд, кофтонууд ехэ зохид, хөөрхэнүүд гээшэнь. Эндэ гансашье городой үхибүүд энэ кружогто хабаадана бэшэ, мүн Гүрэльбын дунда һургуулиин һурагшад Ника Андреева, Шура Мантушкина гэгшэд хоёрдохи жэлээ ябадаг. Мүнөө тэдэ яһала бэрхэ оёдолшод боложо байнхай.

Иигэжэ эдэ кружогуудта үхибүүд ябажа, элдэб мэргэжэлнүүдтэй танилсажа, ажабайдалай горитойхон хэшээл гарана гээшэ. Жэшээлхэдэ, энэ кружогто нёдондо ябаһан Надежда Русанова мүнөө Ленинградай хүнгэн промышленностиин институдай технологическа факультедэй студентка болонхой. «Хүн болохо багаһаа, хүлэг болохо унагаһаа» гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Тиимэһээ эдир багаһаань ажабайдалтай танилсуулан, ажалай дүй дүршэл олгуулһан пионернүүдэй байшангые бүхы наһан соогоо һайханаар һанажа, түрэл болоһон гэрээ заяандаашье мартахагүй байха гэжэ этигэнэбди.

Б. ДЫМБРЫЛОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Н. Постышевой нэрэмжэтэ пионернүүдэй байшангай техническэ модель бүтээлгын кружогые хүтэлбэрилэгшэ М. С. Пестерева

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

АРАДАЙ ЗАСАГАЙ НАЦИОНАЛЬНА АССАМБЛЕЙН СЕССИ

ГАВАНА. Шэнэ зарлалай арадай засагай Национальна Ассамблейн нэгэдэхи сесси Гаванын Конгрессүүдэй ордон дотор нээгдэбэ. 500 шахуу депутадууд сессидэ хабаадана. Эдэнэр — коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ветеранууд, революционно тэмсэлдэ хабаадагшад, хүдэлмэришэд, таряашад ба интеллигенциин түлөөлэгшэд болоно.

Гүрэнэй гимнын гүйсэдхэгдэһэнэй, социалис Эхэ орондоо, Кубын революцида, Кубын хүдэлмэришэн анги да, бүхы арадта үнэн байха баярай тангариг депутадуудай үгэһэнэй һүүлээр Кубын Компартиин ЦК-гай гэшүүн, ороной коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ветеран — депутат Фабио Гробарт шэнэ зарлалай Арадай засагай Национальна Ассамблейн тогтоогдоһон тухай соносхобо.

Республикын хуули гаргадаг дээдэ зургаанай сессидэ хабаадагшад Кубын Компартиин ЦК-гай гэшүүн Флавио Бравые Арадай засагай Национальна Ассамблейн түрүүлэгшэ болгожо бүгэдын дуугаар һунгаа.

Сесси дээрэ Кубын Республикын Гүрэнэй Совет һунгагдаба. Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшээр Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Фидель Кастро, Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшоор — Кубын Компартиин ЦК-гай хоёрдохи секретарь Рауль Кастро бүгэдын дуугаар дахин һунгагдаа.

Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ф. Кастро Кубын Министрнүүдэй Соведэй бүридэл тухай дурадхал депутадуудай баталамжада табиба. Тэрэниинь Ассамблей бүгэдын дуугаар һайшаагаа.

МЕМОРАНДУМ ЭЛЬГЭЭБЭ

ДАМАСК. Сириин Арадай Соведэй (парламентын) түрүүлэгшэ Махмуд аз-Зуаби Европын парламентын түрүүлэгшэдэ меморандум эльгээбэ. Ээлжээтэ сессиеэ Иерусалимда үнгэргэхэ гэһэн гус эмхиин политическэ комиссиин шиидхэбэри меморандум дотор буруушаагдана.

Израилиин кнесседэй (парламентын) уряалые зүбшөөн абаһан ушар энэ хотые Израилиин «хуули бусаар» өөрынгөө мэдэлдэ оруулһыень Баруун Европын зүгһөө мэдэрһэн ябадал гэхэһээ ондоогоор тайлбарилжа болохогүй байна гэжэ Сириин документ дотор хэлэгдэнэ. Гэхэ зуура, Иерусалимые Израилиин «хэтын ба хубааршагүй ниислэл» гэжэ соносхоһониинь ООН-ой Генеральна Ассамблейгээр, Аюулгүйн Соведээр Парламентнууд хоорондын союзаар, уласхоорондын бусад эмхинүүд ба хуралдаануудаар буруушаагдаһан байха юм.

ГАДААДЫН ХЭБЛЭЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

Аха дүү социалис оронуудай арадууд 1982 онние ажалай шэнэ амжалтануудаар угтажа байна.

Берлинэй «Нойес Дойчланд» шэнэ табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй дүнгүүдые согсолно. ГДР-эй олохон предприятинуудай ажалшад Шэнэ жэл болотор үлэһэн үдэрнүүдые түсэбһөө гадуур нэмэлтэ продукци бүтээн гаргаха, 1982 онойнгоо түсэб дүүргэхын тула шухала һайн ноосэ бии болгохые оролдоно гэжэ тус газетэ бэшэнэ.

«Бага гаргашатайгаар ехэ продукци үйлэдбэрилхэ» гэһэн гол ёһо үндэһэ болгодог социалис мүрысөөн ажалша коллективүүдтэ улам үргэдэжэ байнхаи. Ерэхэ жэлэй капитальна хүдэлмэридэ ехэ мүнгэ һомолхо программа хараалагдана гэжэ Венгриин «Непсабадшаг» мэдээсэнэ. Тусхайлан хэлэбэл, Дунайн металлургическа комбинадые үргэдхэжэ захалхаар, Мечекэдэхи коксологдодог нүүрһэ малтан абадаг болохо, Фенефедэхи боксидай шахтын барилга дүүргэхээр түсэблэгдэнэ.

Чехословакиин «Руде право» «Хүн түрэлтэнэй найдабари» гэһэн статья дотороо социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай хүгжэлтын 1981 оной дүнгүүдые согсолно. Социализм өөрынгөө түүхэтэ үүргые дүүргэжэ үргэлжэлһөөр. КПСС-эй XXVI съезд — үнгэржэ байгаа жэлэй эгээн гайхамшаг үйлэ хэрэг болоно. Энэ съезд хүнэй зол жаргалай тулада, хүнэй аша туһада бүхы юумэеэ зорюулха гол зорилготой совет общестовын илагдашагүй ехэ хүсэтэй байһые элирхэйлэн харуулаа гэжэ тус газетэ бэшэнэ.

△ Энэ жэлэй дүнгүүдые согсолжо байгаа баруун тээхи оронуудай хэблэлэй материалнууд тад ондоо шэнжэтэй байна. «Юрэнхы дэлгүүрэй» оронууд экономическа бэрхэшээлнүүдтэй, ехээр дэлгэрһэн ажалгүйдэлэ мэтын айхабтар хэсүү гасалангуудтайгаар Шэнэ жэлые эхилхэнь гэжэ Англиин «Дейли телеграф» тэмдэглэнэ.

△ Ороной ажалша коллективүүдтэхи хүдэлмэриин урдынгаа хэмдэ орожо байһан тухай Польшын газетэнүүд бэшэнэ. 1981 он дүүрэхэнь, энэ жэлдэ үсөөн бэшэ бэрхэтэй ушаралнууд тохёолдоһон байна. Партиин, бүхы общестовын мүнөөнэй гол шухала зорилго юуб гэхэдэ, гүрэнэй ба экономическа эмхи зургаануудай һаадгүи һайнаар хүдэлмэрилхэ арга боломжонуудые хангаха шухала байна. Польшо тушаа Рейганэй хэлэһэн үгые шэнжэлхэ зууреа, «Жолнеж вольности» газетэ иигэжэ тэмдэглэнэ: энэ үгэнь американ империализмын бодото шарайе элишэлбэ, поляк арадта Америкын захиргаанай ямараар хандадаг байһые элирхэйлэн харуулба. Жэшээлхэдэ, Вашингтоной ходо дурдадаг гуманизмын гол ёһонууд гээшэнь, үнэндөө, политическэ заналта, хашалтын зэбсэг болоно.

△ Венгриин «Мадьяр хирлап» Европодохи ядерна зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай асуудалаар Женевэдэ боложо байгаа совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй ябасые шэнжэлхэ зуураа, атомна дайнай аюулые саран зайсуулха ябадалые СССР гол зорилго болгон табина: Хөөрэлдөө амжалтатайгаар үнгэргэхэ гэбэл, Советскэ Союзые айлгаха гэдэг һэдэлгэнүүдһээ США-гай арсахань шухала, — гэжэ газетэ тусхайлан тэмдэглэнэ.

ДҮЛЭТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ БААТАРНУУД

МОСКВА—КУРЛЯНДИ

1943 оной октябрь һарада хоёрдохи Белорусска фронтын гвардейскэ 21-дэхи дивизи дахяад дайнда ороо. Тогмитовай дайшалхы замайнь эхин һэн. Эндэһээ саашалхадаа, Зүүн-Прусси хүрэтэр, хэды олон тулалдаан, байлдаануудта хабаадалсааб! Түрүүшынгээ шагнал цуудмэхэ аргаар буляажа абашоо һэн. Нигэжэ хүлеэгдээгүй харата ушар болоо. Командирнууд түргэн болзор соо дайшалхы бүлэгүүдые бүридхөөд, (150 хүн ябаган сэрэгһээ, 150 хүн артиллериһээ) пулемет ба автомадуудаар хангаба. Гол хүсэмнай сэхэ доботолоо, ябаган

Дайнай урда Дашинима Тогмитов Гашейн МТС-тэ трактористаар хүдэлжэ байгаа. Өөрынгөө колхозой, Түгнын тарилгын газарнуудые элдүүрилжэ ябаһан юм. МТС соогор саг үргэлжэ түрүүшүүлэй зэргэдэ оролсодог хадаа һайшаалда хүртэдэг байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхилхэдэ, 1941 оной июль һарада армида абтажа, Шэтын областьдо МВД-гэй 168-дахи полкдо алба хэжэ эхилбэ.

1943 оной март һарада баруун тээшээ эльгээгдэжэ, Москваһаа баруун-хойшохи Загорск городто хүсэ шадал нэмэжэ, буу зэбсэгээ шэнэдхэжэ байһан 21-дэхи дивизиин 47-дохи артиллерийскэ полкын бүридэлдэ ороо һэн. Штабта дуудагдажа: «Ямар мэргэжэлтэйбта?» — гэжэ һурахадань, «Тракторист» — гэжэ харюусаба. «Морёор ябажа шадаха гүт?» —гэһэн асуудалда «Бага байхаһаа мори унадагби»,—гэбэ. Тракторнуудай бии болотор, морёор пушкануудые шэрэхэ уялгатай болоһон тухайдань ойлгуулаа һэн.

«Шэн зоригой түлөө» гэһэн медальда яажа хүртэһэн тухайгаа нигэжэ хөөрэдэг:

Нэгэ дахин шанга тулалдаан болобо. Хоёр талаһаа артиллери—миномёдоор буудалдаба. Снарядай тэһэрэлһээ шэхэ дүлиирмэ, утаа униар. «Батарейн командир дуудана». — гэжэ намда хэлэхэдэнь, траншей соогуур бүгтын гүйжэ ошобоб. «Энэ пакет стрелково батальоной командирта абаашажа үгөөд, харюусынь асархат! Телефонно утаһан таһараад, холбоон үгы болоошоо»,—гээ бэлэй. Аһан шадалаараа мүлхижэ, дайшалхы даабаряа заатагүй дүүргэхэ гэжэ оролдооб. Пакедээ тушаагаад, харюусынь абаад һөөргөө бусабаб. «Танай захиралта дүүргэгдэээ», —гэжэ командиртаа хэлээд, бэшэгээ үгэбэб. «Бэрхэт, сэрэгшэн Тогмитов, шанда хүртэхэ болобот»,—гэжэ комбат хэлээ һэн. «Шэн зоригой түлөө» хоёрдохи медаль абаһан ушараа дайнай ветеран мүн лэ дурсана:

«Манай полкын 2-дохи дивизионой 15 пушкые немец сэрэг хадын саанаһаа, зүүн талаһаань бүһэлжэ, бидэ, артиллеристнар баруун талаһаань, хонхор жалга, шугы сооһоо доботолбобди. Тиин хүреэлэн хашажа захалбабди. Дайгаа үргэлжэлүүлхэ зорилготой байһан дайсан һүүл багта мэгдэбэ. Уданшьегүй сухаринжа, зугадан тэрьедэжэ захалба, тиихэнь лэ хэрэгтэй байгаа бшуу. Энэ байлдаанай үедэ дайсанай үхэр буунууд, сэрэгэй хэрэгсэл буляагдан абтаа һэн!»

Дашинима Тогмитович дайнай хүшэр хүндэ, жэгшүүритэ талые нилээд лэ мэдэжэ абаа. Пушкануудые морёор шэрэжэ, түрүү зэргэдэ абаашаха ушар хэды олон байгааб. Тэрэ журам һайнтай, дайшалхы уялгаяа заатагүй дүүргэдэг сэрэгшэн байгаа. Нарин хёрхо, һэргэлэн, байлдаанда хэзээдэшье бэлэн байдаг байгаа бшуу. Моридоо сэбэрлэхэ, тоног зэмсэгыень гуримтай байлгаха, тэжээлээр хангаха хэрэгые онсо анхардаг һэн. Энэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэдэг сэрэгшэн «Дайшалхы габьяагай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаа бэлэй.

Зүүн-Пруссида дайгаа даража, даагаа һүлдэһэн намтартай. Илалтын үдэрые эндэ угтаа. 1945 оной октябрь һарада албанһаа табигдажа, түрэл Мухар-Шэбэрэйнгээ районда, нютагтаа бусажа ерэһэн юм.

Тиин амгалан байдалай үедэ трактортаа дахин һуужа, түрэл колхозойнгоо полинууд дээгүүр анханайнгаа ажалые үргэлжэлүүлээ. 1957 онһоо 1967 он болотор, пенсидэ гаратараа, хонин ажалда хүдэлөө. Һаһанайнгаа нүхэр Долгорма Доржиевнатай эрьенүүдые харууһалдаг ажалтай байжа, нилээд ехэ амжалтануудые түйлаһан байха юм. Хурьгадые даажа абаад харууһалдаг, ехэ болгодог, нилээд ехэ нооһо, мяха гүрэндөө тушаадаг һэн. Жэшээнь, нэгэ жэлдэ харууһалжа байһан һүрэг эрьенүүдээ гүрэндэ тушаахадань, толгой бүринь 72 килограмм болоо. Хонидойнгоо ехэнхи тэжээл: үбһэ, һолоомо, набшаһата тэжээл Тогмитовтан өөһэдөө бэлдэдэг байгаа. Һайн ажалайнгаа түлөө колхозой правлениин зүгһөө оло дахин магтаал һайшаалда хүртэһэн ааб даа.

Нүхэр Тогмитов дайшалхы зориг гаргаһанайнгаа түлөө 7 медаляар шагнагданхай. Мүн Долгорма Доржиевна дайнай хатуу жэлнүүдтэ эршэмтэйгээр ажаллаһанай түлөө гүрэн түрын шагналда хүртэһэн юм.

Б. САНЖИЕВ.

Ф. М. ДОСТОЕВСКИИН ДУРАСХААЛДА

1981 он ООН-ой шиидхэбэреэр Ф. М. Достоевскиин он гэжэ соносхогдоһон юм.

Энэ ушарһаа уламжалан, республикымнай ниитын эмхи зургаануудта агууехэ уран зохёолшодо зорюулагдаһан хэдэн хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэһэн байна. Һая Буряадай багшанарай институдай түүхэ ба хэлэ, бэшэгэй факультедтэ Ф. М. Достоевскиин түрэһөөр 160, нүгшэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан литературна уншалганууд эмхидхэгдэээ. Студентнэр элидхэлнүүдые бэлдэжэ, ород литературын классигай зохёохы ажал ябуулга тухай һонирхолтой хөөрэлдөө ябуулаа.

Ямар элидхэлнүүд суглаагшадай онсо анхарал татааб гэбэл, «Ф. М. Достоевскиин «Гэмтэ ябадал ба гэмээ наманшалга» гэһэн роман, «А. М. Горький Ф. М. Достоевский тухай», «Достоевский ба мүнөө үе саг» гэһэн элидхэлнүүд удха һайнтайгаар бэшэгдээ гээд тэмдэглэмээр. Гол түлэб ахалагша курснуудай студентнэр хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидадууд, багшанар А. Н. Тантятовагай, А. К. Сокольниковагай хүтэлбэри доро хүдэлөө юм.

Литературна уншалганудай түгэсхэлдэ хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор, профессор А. А. Белоусов үгэ хэлэжэ, ород литературын хүгжэлтэдэ Ф. М. Достоевскиин зохёолнуудай агууехэ удха шанартай байһые онсолон тэмдэглээ.

И. ЯРНЕВСКИЙ,
Буряадай багшанарай институдай доцент.

СЭНГЭЛИГ ХҮХЮУН БАЙХА

Үдэр үнгэрхэ тума шэнэ жэлэй ойртоһонинь эли мэдэгдэнэ. Хүн бүхэн, илангаяа багашуул Шэнэ жэлые тэсэжэ ядан хүлеэнэл хаш. Республикымнай ниислэл һайндэрые угтаһан түхэл шэнжэтэй боложо байна.

Арадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Соведэй соёлой таһаг, физкультура болон спортын городской комитет ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байна. Илангаяа городой түбэй ёлкодо ехэ бэлдэлгэ хэгдэнэ. Илалтын проспектын дорохи талмай дээрэ үндэр ёлко табигдаа. Тэндэ суглаагшадые сэнгүүлхэ, үхибүүдые наадхуулха мүлһэн слүүр, дүүжэн гэхэ мэтэ түхеэрэгдэнхэй. Городой ёлкын дэргэдэ ехэ һайндэр үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Һайндэр декабриин 31-нэй үдэшын долоон сагһаа эхилхэ юм. Эндэ элдэб аттракцион, спортивна мүрысөөн үнгэргэгдэхэ. Жэшээнь, команда командаараа аргамжа татаха, ганса хүл дээрээ сананаар урилдаха. Гадна багашуул өөһэдынгөө дуратай үльгэрэй геройнуудтай уулзаха байна.

Эндэ мүн ехэ зүжэг табигдаха юм. Зүжэгтэ хабаадаха нюурнууд гэхэдэ: Жабар-Үбгэн, Саһан-Хүүхэн, Шэнэ жэл, Байгал, Гэсэр, Будамшуу, Туулай, Баабгай, Баба Яга.

Ёлкын дэргэдэ суглаагшад булта һайндэрэй эхилхые хүлеэнэд. Жабар-Үбгэн гаража, тэсэбэритэй байхые гуйна. Юуб гэхэдэ, ондоо түби замбида ажаһуугшад энэ һайндэртэ айлшаар ерэхэ байгаад һаатаа ха юм. Уданшьегүй замбуулинай онгосын абяан дуулдажа, хүн бүхэн шагнаархана. Теэд энэнь ондоо замбиинхид бэшэ, харин хамуур бариһан Баба Яга буужа ерэнэ. Эндэ суглаагшад намайе бэшэ, ондоо замби түбиинхидые хүлеэжэ байна гэжэ тэрэ мэдэхэдээ, харата бодолдо абтажа, эндэ суглаагшадые ондоо замби түбиһөө ерэгшэдтэй уулзуулхагүйе оролдоно. Гэбэшье Баба Ягагай харата хэрэгээ бэелүүлхэ хэрэгтэ Гэсэр, Будаммуу, Жабар-Үбгэн гэгшэд һаад хэнэ.

Гадна городой район бүхэндэ ёлконууд табигдаха. Городой пионернүүдэй байшан ёлкын ехэ һайндэр үнгэргэхэ.

Үбэлэй амаралтын үедэ һурагшадай дунда «Алтан шайба» гэжэ заншалта мүрысөөн городой районуудта үнгэргэгдэхэ.

Д. БИМБАЕВ.

СПОРТ СПОРТ СПОРТ

ТЭНСҮҮ ШАНГА ТЭМСЭЛДЭ

Боксоор Буряадай АССР-эй кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн «Труд» бүлгэмэй спортын байшан соо болжо дүүрэбэ. Гурбадахи жэлээ үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөндэ спортын дүрбэн бүлгэмэй, тусхайлбал, «Урожай», «Буревестник», «Труд» болон «Спартак» бүлгэмүүдэй суглуулагдамал команданууд хабаадажа, хаба шадалаа туршаһан, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн байха юм.

Хүдөө ажахын институдай студентнэр — «Урожай», багшанарай болон технологическа институдуудай студентнэр «Буревестник» бүлгэмүүдые түлөөлбэ.

Юундэшьеб «Локомотив» бүлгэм, авиационно заводой «Забайкалец» гэжэ спортклуб командануудаа энэ мүрысөөндэ табибагүй. Хэрбээ эдэнэй түлөөлэгшэдэй хабаадаа һаань, ринг дээрэ бүри һонирхолтой, шанга тэмсэл болохо байгаа гэжэ һанагдана.

Түрүүшын үдэр «Труд» болон «Буревестник» бүлгэмүүдэй суглуулагдамал командануд ринг дээрэ уулзаба. Спортын мастер В. Галданов («Труд») мастерта кандидат Е. Лыгденов (57 килограмм) хоёрой тулалдаан суглаагшадые һонирхуулаа. Енжи Лыгденов бар хүсөөрөө булигдаагүйшье һаа, тактическа алдуу гаргаа гээд тэмдэглэлтэй. Нэгэдэхи раундһаа эдэбхиеэ алдажа, тэрэ шүүгдэшэһэн байна. Валерий Галданов һэримжэтэй хёрхоор, болгоомжотой наринаар наадажа, бүхы мэргэжэл шадабаряа харуулба.

Эдир боксёр Сергей Акатов энэ жэлдэ арга шадабаряа эрид дээшэлүүлээ. Тэрэ «Урожай» бүлгэмэй Түбэй соведэй чемпион болоһон байна. Мүнөө тэрэ «Труд» бүлгэмые түлөөлжэ, Алса Шатаевтай тулалдаа. Спортын мастерта кандидат А. Шатаевһаа тунхарижа бэйнгүй, Акатов холоһоо хоёр гараараа онобшотой шанга сохилто хэжэ, нүгөөдынгөө доботолгые сухарюулба. Гурбадахи минутын эхиндэ Сергей бүри эршэмтэйгээр доботолжо, Шатаевые нокдаунда оруулжархёо. Тиигэжэ энэ уулзалга С. Акатовай илалтаар дүүрээ.

«Труд» бүлгэмһөө Т. Эрдэнижав, Д. Галсанов, Б. Батуев, С. Орлов, харин «Буревестнигһээ» Г. Балабанов, Ю. Мангатаев, Б. Бадмаев, А. Жарников, С. Баяндуев, А. Волков гэгшэд илажа гараба. Мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо, «Буревестник» бүлгэм 18:16 тоотойгоор шүүбэ.

Удаань «Урожай», «Спартак» бүлгэмүүдэй боксёрнууд хабаяа туршаба. Эндэ Чингис Ринчинов — Георгий Намдаков хоёр гоё һайханаар наадажа, суглаагшадай зүгһөө альга ташалгаар угтагдаа. Хүдөөгэй спортсменүүдэй дунда оронсой түрүү һуури эзэлхын түлөө энэ жэлэй мүрысөөндэ шанда хүртэһэн Чингис Ринчинов габшагай солбон, шамбай сүлхэ, илалта түйлаха хүсэл эрмэлзэлтэй боксёр байһанаа харуулба. 18-тай Ч. Ринчинов һалгайбша юм. Гурбадахи раундын эхиндэ нүгөөдынгөө гар доогуур булгаалан гараад, һалгай гараараа шангаар шаажа, Ч. Ринчинов илалта түйлаба.

Спортын мастернууд Ц. Улзытуев, В. Буянтуев, А. Кондаков, Р. Будаев болон бусадэй өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ диилэхэдэнь, «Урожай» бүлгэм 20:14 тоотойгоор шүүгээ.

«Труд» — «Урожай» бүлгэмүүдэй суглуулагдамал командануудай уулзалгада нёдондо жэл республикын кубогта хүртэһэн хүдөөгэй спортсменүүд илалта түйлаха аабза гэжэ суглаагшад хоёрдохи үдэрэй мүрысөөнэй эхиндэ багсаамжалһан байгаа. Зүгөөр эндэ хүлеэгдээгүй ушар боложо, «Труд» бүлгэмэй команда 18:17 тоотойгоор илаба. Энэ «илалтада» рингын хажуу талын судьянар, тусхайлбал, В. Султумов, Б. Доржиев (РДЮСШ) гэгшэд «туһа нүлөө» үзүүлээ. Ушарынь гэхэдэ, Ц. Доржиев Ч. Ринчинов хоёрой уулзалгын дүнгые тэдэ буруугаар гаргажа, Ц. Доржиевта илалта олгоһон байха юм. Сэхыень хэлэбэл, Чингис Ринчинов тулалдаанай бүхы шатада — доботолгодо, хамгаалалтада нүгөөдэһөө булюу байгаа гээд тэмдэглэлтэй. Залуу спортсменүүдые хүмүүжүүлгэдэ иимэ буруу шиидхэбэринүүд хангалтагүй муугаар нүлөөлдэг гээшэ. Гэхэтэй хамта имагтал энэ урагшагүйдэлгэһөө боложо, нёдондо жэлэй кубогай эзэд — «Урожай» бүлгэмэй суглуулагдамал команда аяар гурбадахи һуурида түригдэшэһэн байна.

Энэ үдэр хоёр уулзалга боксдо дуратайшуулай анхаралые татаһан, һонирхол үүсхэһэн байгаа: спортын мастернууд Б. Батуев («Труд») — А. Кондаков («Урожай»), Г. Мазур («Буревестник»)—мастерта кандидат В. Николаев («Спартак»). Ана-мана, тэнсүү шанга тулалдаануудта Бадма Батуев, Валентин Николаев гэгшэд илажа гараһан байха юм. Эндэ «Буревестник», «Спартагые» 21:13 тоотойгоор шүүгээ.

Мүрысөөнэй гурбадахи үдэр «Трудэй» арһан бээлэйн шадабаритад «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэдые ядамаргүйгөөр илаба — 15:7.

«Буревестник», «Урожай» бүлгэмүүдэй боксёрнууд рингдэ гараба. Юрий Мангатаев («Буревестник») спортын мастер Цыден Улзытуев хоёрой гоё һайхан наадые боксдо дуратайшуул хужарлан хараа. Эндэ спортын мастер шандааһа шангатай байба. А. Жарников — Д. Шарбунаев гэгшэдэй хоорондо болоһон илалта түйлаха хүсэл эрмэлзэлтэй тулалдаан тусхай шанда хүртэбэ. Эдэ командануудай уулзалгада «Урожай» бүлгэм 18:16 тоотойгоор илаһан байха юм.

Мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо, гурбан команда тус тустаа 4 очкотой болобо. Энээн дээрэһээ ямар командын боксёрнууд олон илалта түйлаа гээшэб гэжэ элирүүлхэ ушар гараһан байгаа. Тиихэдэнь «Буревестник» эрхимлэжэ, республикын кубогто хүртэбэ. «Труд» бүлгэмэй боксёрнууд хоёрдохи һуури эзэлээ. Теэд технологическа институдай олон студентнэр —«Труд», багшанарай институдай түлөөлэгшэд «Спартак» бүлгэмүүдэй нэрэ хүндые хамгаалһан байна. Тиимэһээ зарим бүлгэмүүдэй тренернүүд бэлигтэй бэрхэ хүбүүдые олоной дундаһаа элирүүлэн шэлэжэ олоод, һурган хүмүүжүүлхын тула оролдолго гаргангүй, бэлэн мүртэйгөөр шангай һуури эзэлнэ бэшэ гү!! Энээниие болюулхын тула республиканска спорткомитет, боксын федераци шухала хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Зүүн Сибириин технологическа институдай студент, спортын мастер Бадма Батуев мүрысөөнэй эрхим бэрхэ боксёр гэжэ тоологдобо.

— Кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн спортын бүлгэмүүдтэ энэ зүйлые хүгжөөхэһөө гадна, хүмүүжүүлхы ехэ удха шанартай юм. Энэ мүрысөөндэ залуу спортсменүүд Б. Бадмаев, Ю. Мангатаев, Ч. Ринчинов Н. Дарижапов, Г. Балабанов, В Николаев болон бусад бэрхэ боксёрнууд болложо ябаһанаа харуулба, — гэжэ мүрысөөнэй ахамад судья, СССР-эй спортын мастер П. А. Фёдотов хөөрэнэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «Буревестник» бүлгэмэй суглуулагдамал командын гэшүүн Г. Балабанов энэ жэлые яһала амжалтатайгаар түгэсхэбэ. Тээсгэн Эрхүү хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө нэмэл мүрысөөндэ илажа гараа һэн. Мүнөө республикын кубогта хүртэхын түлөө нааданда тэрэ хэдэн илалта түйлаба. Арбитр — Буряадай багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын кафедрын багша, СССР-эй спортын мастер В. А. Ильин залуу боксёрнуудта зүбшэл заабари үгэжэ байна.

М. СУТУРИНАЙ, В. ПЛУТТЫН фотонууд.

ҺУРАЛСАЛ БА ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ

МГУ-гай II КУРСЫН 16-тай СТУДЕНТ

Арбан зургаатай Саша Соколихин Москвагай университедэй хоёрдохи курсын студент юм. Иимэ ушар тон үсөөн байдаг. Тэрээнһээ гадна, Сашын һурадаг тоолон бодолгын математикын ба кибернетикын факультет МГУ-гай эгээл орёо хүндэ факультедүүдэй нэгэн гэжэ тоологдодог. Саша бүхы предмедүүдээр эрхимээр һурадаг.

Саша зургаатай байхадаа, һургуулида ороһон, һүүлдэ үшөө нэгэ жэл «алмаһан» байна.

Түрэлхидынь тэрээндэ туһална гээшэ гү? Сашын аба, эжынь хоюулан математигууд ха юм.

— Бидэ дан ехээр туһалаагүйлди даа, — гэжэ эсэгэнь хэлэнэ.

— Бүхы юумэндэ, тэрэ тоодо, һуралсалдаашье бэеэ даагаад хэжэ һурахаар, юумые өөрөө шиидхэдэг байхаар хүмүүжүүлхэ гэжэл бидэ оролдодогбди.

Саша багаһаа бэрхэ байгаа юм. Тэрэ зургаатайдаа зуу хүрэтэр тоотой бодолго бододог һэн. Тиихэдэ агууехэ немец математик Гаусс долоотойдоо иимэ бодолго бододог байһан гэдэг.

— Түрүүшээр бидэ үнэншоогүй һэмди, — гэжэ Сашын эжы хөөрэнэ. — Манай гэртэ яһала баян научна библиотекэ бии. Математикаар номууд олон. Ямар нэгэн номһоо хараад, орёо бодолго бодоо бээз гэжэ һанахадамнай, хүбүүмнай бидэндээ гомдоһон юм.

Һургуулида һурахадаа, Саша математикаар, физикээр, химеэр номоо ехээр үзэдэг аад, гуманитарна предмедүүдээр гээгдэжэ эхилээ һэн.

Тиин арбан хоёртой байхадаал, бүхы предмедүүдээр һайнаар һураха гэжэ шиидээ.

—Үглөөнэй зургаанда бодоод, һүниин хахадта унтадаг һэм,—гэжэ Саша тэрэ үеые һанаандаа оруулна. — Теэд иимэ гуримаар ажаһуубал, удаан тэсэгдэхэгүй байна гэжэ һүүлдэ ойлгоо һэм. Тиин үшөө эртэ бодожо, хахад час соо газаагуур ябажа ерээд, номоо үзэдэг гуримтай болоо һэм. Тиихэдэ һайн байгаа.

Өөрыгөө туршаха, бүхы юумые хэжэ шадаха ёһотойб гэжэ өөрөө өөртөө баталха зорилго тэрэ урдаа табяа һэн. Арбан нэгэтэй байхадаа, даамаар хоёрдохи разрядтай болоо.

Хоёр жэлэй программые нэгэ жэл соо үзэжэ, дунда һургуулиин шалгалтануудые баряад, тэрэ арбан табатайдаа университедтэ оробо.

—Һуража бирахагүйнь гээшэ гү гэжэ бидэ ехэтэ айгаа һэмди,—гэжэ түрэлхидынь хөөрэнэ. — Юуб гэбэл, Сашын факультедэй студентнэрэй олонхинь математикын тусхай һургуулинуудта һураһан, харин Саша юрын һургуули дүүргэһэн байгаа бшуу.

—Дэмы һанаагаа зобоһон юм, — гэжэ Саша хэлэнэ. — Физическэ хүмүүжүүлгын хэшээлнүүдтэшье ондоо студентнэрһээ дүү байһанаа ойлгодоггүйб. Харин һуралсал тухай хэлэхэ болоо һаа, би иимэ гурим баримталдагби. Лекцидэ ошохоһоо урид үзэхэ темээрээ учебник харахада, ехэ туһатай байдаг.

Тэрэ иимэ гуримтай: үглөөнэй юһэнһөө үдэрэй гурбан час болотор университедэй хэшээлнүүдтэ байдаг, час соо амарһанай һүүлээр үдэшэ болотор гэртээ номоо үзэдэг.

— Сүлөө сагтай байһайб гэжэ һанадаг ёһотойш?

—Би амаралтын үдэр номоо үзэдэггүйб. Ном уншадагби, ой соогуур сэнгэдэгби, футболой мүрысөөнүүдтэ ошодогби.

Теэд һаянай амаралтын үдэрнүүдтэшье Саша амарха сүлөөгөо олохоёо болиихой. Тэрэ англи, француз хэлэ шудалдаг байһанаа, һаянай немец хэлэ шудалжа эхилээ. Ушарынь гэбэл, тэрэ эрхим студентнэрэй тоодо орожо, ерэхэ жэлдэ Берлинэй университедтэ һураха ошохо болонхой.

Андрей ВОСКРЕСЕНСКИЙ,
(АПН).

ГАИ-гай экран

Үбэлэй халтируухай харгые хараадаа абангүй, харгыгаар ябаха дүрим хазагайруулагшад али олон дайралдана. Илангаяа үхибүүд үйлсэ гудамжаар һэримжэгүйгөөр ябана. Жэшээлхэдэ, декабриин 24-дэ 31-дэхи дунда һургуулиин һурагша Ольга И. зогсожо байһан автобусой саанаһаа гэнтэ харайжа гараад, мяха-консервын комбинадай мэдэлэй ашаанай машинада дайруулаа. Ольга И. хүндөөр гэмэлтэд, больницада абаашагдаа.

Энэ жэлэй туршада бүхыдөө 100 гаран үхибүүн харгын гэнэ усалда орожо гэмэлтээ. Зогсожо байһан транспортын саанаһаа машинын ябадаг газарта гүйжэ гараха һаа гү, али дүтэ ябаһан машинын урдуур гүйжэ гарахые һэдэһэниһээ иимэ аюул тохёолдоно. Бүхы гэнэ усалнуудай хахадлаа олонхинь энэ шалтагаанһаа болоно гээд тэмдэглэлтэй. Жэшээлхэдэ, 19-дэхи, 17-дохи, 41-дэхи, 45-дахи, 29-дэхи, 65-дахи ба бусадшье хэдэн һургуулиин, 12-дохи, 143-дахи хүүгэдэй саадуудай үхибүүд нэгэнтэ бэшэ ябагашуулай дүрим хазагайруулжа, харгын гэнэ усалда ороо.

Республикын районуудые абаад харахада, Кабанскын, Загарайн, Хориин, Сэлэнгын, Баргажанай районуудта харгын дүрим тухай ойлгуулалжын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Эдир үетэн энээн тушаа тодо, һайн мэдэсэгүй, саг үргэлжэ һэргылдэггүй.

Һурагшадай үбэлэй амаралта эхилхэнь. Олонхинь бүхэли үдэрөөрөө гансаараа гэртээ үлэхэ болоно, коньгигаар, санаар, шаргаар һолжоржо наадаха дуратай байха бшуу. Тиимэһээл нүхэд түрэлхид, хаана, ямар газарта наадажа болохо тухай, автомашинын ябадаг аюултай газар тухай һайса ойлгуулжа, хэлэжэ үгыт.

П. СЕМЕНОВ.

Шэнэ кино!

«ЁҺОТОЙЛ ЭРЭ ХҮН»

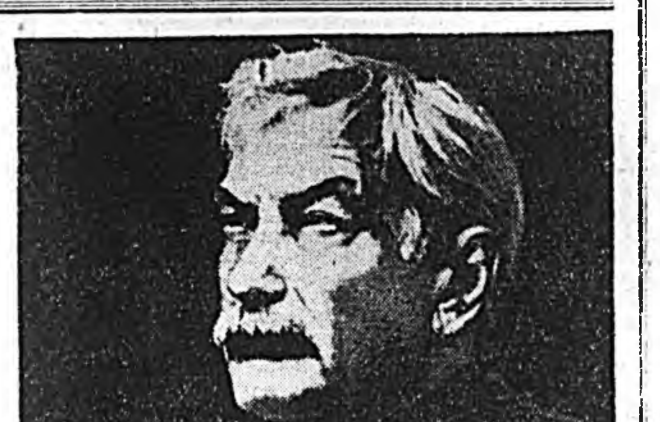

Мүнөө үе сагай «ёһотойл эрэ хүнэй» образ «Мосфильм» студида бүтээгдэһэн «Эрэшүүл» гэжэ кинодо харуулагдаба гээшэ ха. Хэрбээ һүүлэй үедэ кинематографида мүндэлһэн фильмүүдээр үндэһэлэн хэлэхэ болоо һаа, эрэгүй эхэнэрнүүдэй тоо олошороо янзатай. «Поздние свидания», «Осенний марафон», «Пожелай мне нелетной погоды», «Дамы приглашают кавалеров» гэхэ мэтэ фильмүүдые хараад байхадаа, иигэжэ хэлэлтэй болоно. Эдэ фильмүүд соо эхэнэрэй ямар олон һонин, бахархама баян образууд харуулагдаа гээшэб? Харин тэдэнэрэй гүн сэдьхэлые хангаха, «Москва слезам не верит» гэжэ фильмын герой Гоша шэнги эрэшүүл үнэхөөрөө, үсөөн һэн.

«Эрэшүүл» гэжэ фильмын гол герой шахтёр Павел Зубов урда фильмүүдэй дутагдалые заһана хаш. Тэрэ ёһотойл эрэ хүнэй бүхы зан абариие абанхай. «Эрэ хүнэй досоо эмээлтэ, хазаарта бигтаха ёһотой» гэһэн удха түгэлдэр үгэнүүдые тэрэнэй образ бодотоор тайлбарилна.

15 жэл үнгэрһэн хойно басагатайгаа мэдэһэн П. Зубов ажабайдалай айхабтар орёо асуудалай урда зогсоод, гайхалтай һайханиар тэрэнээ шиидхэнэ. Тэрэнэй басаган Полинын эхэ гурбан үхибүүгээ орхижо, наһа барашоо бшуу. Үншэрһэн басагаяа абаашаха гэхэдэнь, тэрэнь үшөө хоёр дүүтэй байшана. Яалтайб?.. Полина дүүнэрээ яажа орхихоб даа. Павел Зубовай ябадалые гансал судья — һэшхэлынь шиидхэнэ. Ганса басагаяа үншэрөөхэ гээгүй һаа, Павел гурбуулаанайнь эсэгэ болохо ёһотой. Иигэжэ Павел Зубов «ёһотойл эрэ хүн» болобо.

Кино болон телевидениидэ мэдээжэ болоһон актёр Александр Михайловай хүсөөр олоной дура буляама Павел Зубовай образ гараһан байна.

Тус фильм мүнөө республикымнай болон ниислэл хотымнай кинотеатрнуудта харуулагдажа эхилэнхэй. Тэрэниие өөһэдөө хараад, хүндэтэ уншагшад, һанамжануудаа газетэдэ бэшэхыетнай гүйнабди.

В. ПАВЛОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фильмын геройнуудай нэгые гүйсэдхэһэн Пётр Глебов.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хэһэнээ, бүтээһэнээ дамжуулнабди» — түрүү бэшэг. «Республикын ажалай эршэ» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Малай үбэлжэлгэ — шанга шалгалта» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партиина комитедүүдэй пленумүүдһээ. «Ажалшадай бэшэгүүдтэ анхаралтайгаар хандаха» — П. Лазаревай статья. Табан жэлэй түрүүшүүл. «Хада өөдэ үгсэһэн замаар» — А. Миткиновэй статья. «Правда Бурятии» газетэдэ бэшэһэнэй һүүлээр. «Шиидхэгдэхэ ёһотой» — Р. Макальскаягай статья. Профсоюзай ажабайдал. «Шэнэ эрилтэнүүдтэ таарамаар» — Л. Левченкын корреспонденци. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда. Театр. «Онегинэй бусалга» — В. Лазаревай статья. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин. «Һурана, амарна» — С. Вяткинай корреспонденци. Спорт. Асуугты — харюусахабди. Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

ЧЕТВЕРГ, 31

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40—«Үглөөнэй гимнастика». 10.00 — Үхибүүдэй уран һайханай коллективүүдэй концерт. 10.30 — Социалис оронуудай космонавтнуудай ниидэлгэнүүд тухай. Баримтата фильмүүдэй программа.

Улаан-Үдэ. 11.15 — «Бидэ Шэнэ жэл угтанабди!» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 11.40 — Республикын куклын театрай табиһан «Мүнхын аршаан» гэһэн зүжэг (буряад хэлэн дээрэ). 12.30—«Шэнэ жэлэй уулзалганууд» — залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 13.30 — Мультфильмнүүд.

Орбита. 14.15—«Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 15.15 —Шэнэ һонин. 15.25—«Үбэлэй онтохон»—концерт. 16.05 — «Жизнь и приключения четырех друзей» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм. (1—4-дэхи серинүүд). 18.10—«Ородой угалзанууд». «Березка» гэжэ гүрэнэй хореографическа ансамблиин хабаадалгатай фильм-концерт. 19.15—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 19.30—Түбэй телевидени болон бүхэсоюзна радиогой симфоническа ба эстрадна хүгжэмэй оркестрэй концерт. 19.45—«Спорт-81». 20.35—«Эхэ оромни»—ороной уран һайханай бүлгэмэй коллективүүдэй концерт. 21.20—21.35—Забһарлалга. 21.35—«Зигзаг» — телевизионно богони хэмжээнэй уран һайханай фильм. 22.00—«Время». 22.35 —«Согтой хүхюун концерт». 23.50 — «Фигурна халтиралгын уран бэлигтэнэй хабаадалгатай бал-наадан». 00.10—«Цирκын искусство». 00.40—«Страна моя»—телевизионно баримтата фильм. 00.50—«Шэнэ жэлээр, нүхэдүүд!» Совет арадта амаршалга. 01.05—«Сэнхир галхан». 04.30—«Хатарай зал». 05.00 — «Эстрадын аялга хүгжэм».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 11.15—П. И. Чайковскиин «Щелкунчик» гэжэ балет — СССР-эй ГАБТ-ын зүжэг. 13.15—«Ажабайдалай харгы дээрэ». «Трудовые резервы» бүлгэмэй спортсменүүд XXII Олимпиин наадануудта хабаадагшадтай уулзаха.

Улаан-Үдэ. 14.15—«Арадай уран бэлиг» гэһэн телевизионно фестиваль (Хориин район).

Орбита. 15.15—Дамжуулгын программа. 15.20—«Все дела в шляпе» — мультфильм. 15.35—СССР-эй арадай уран зураашан М. Сарьянай зохёохы ажал ябуулга тухай. 16.25—«Я помню чудное мгновенье...» — фильм-концерт. 17.15—«Баримтата экран». 18.25 «Юун? Хаана? Хэзээ?»—телевикторина. 19.30—«Агууехэ Устюг тухай дурдалганууд» — телевизионно баримтата фильм. 19.45 — О. Голдсмит. «Ночь ошибок»—телевизионно зүжэг. Забһарлалгын үедэ 20.45—«Амгалан нойрсогты, багашуул». 22.00—«Время». 22.35—«Эта веселая планета». —телевизионно уран һайханай фильм. 11.10—Концерт-вальс. 00.40—«Страна моя»—телевизионно баримтата фильм. 00.50 —«Шэнэ жэлээр, нүхэдүүд!» Совет арадта амаршалга.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000.

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв секретарь —2-50-52, секретариат, —2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-03809. Заказ № 300. Индекс 5901.